

ॐ

श्री देवदर्शन— पूजन विधि.

प्रसिद्ध करनार,
शाह हंसराज भी

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૩૦૫ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ દેવદશનિ પૂજા વિધિ

વિષય પૃ. ૨૪ : ૪૪૪ ✓

ॐ

સર વસનજ ત્રીકમજ નાઘટ, તરફથી
ચાક્ષતી, જૈન શાળા ઉપયોગી—

શ્રી દેવ દર્શન— પૂજન વિધિ.

(અંચલ ગચ્છીયા.)

ચોજક.

ફતેહચંદ કર્પૂરચંદ્ર લાલન.

છપાવી, પ્રસિદ્ધ કરનાર

શાહ હંસરાજ ખીમજી—મુંબઈ.

પ્રત ૧૦૦૦. મૂલ્ય શિખવી—શિખાવવી, સં. ૧૯૭૦.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ

૧૩૦૫

અર્પણ પત્રિકા.

ગુણાનુરાગીઓને:—

સેવક,

શાહ હંસરાજ ખીમજી.

પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તક આપણા તપગચ્છના બંધુઓ કરતાં વિધિપક્ષ-અચલ-ગચ્છના બંધુઓને વધારે ઉપયોગી થઇ પડશે, કારણકે, વિધિપક્ષ-ગચ્છીય વિધિનો આ પુસ્તકમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. દર્શન કેમ કરવાં, નિસ્સીદ્ધિ શા માટે કહેવામાં આવે છે? પ્રદક્ષિણાનો હેતુ, દ્રવ્ય તથા ભાવ દર્શનની સમજ, સ્વસ્તિકની ભાવના તથા ચૈત્યવંદનાદિ વિધિની સમજ બતાવી છે. આપણા શાસ્ત્રમાં એમ કહ્યું છે કે, 'પહેલું જ્ઞાન ને પછી કિરિયા' એટલે પ્રથમ સમજ લેઇને જે ધાર્મિક ક્રિયા કરવામાં આવે છે, તે સફલ અને આત્માને ગુણકારક થાય છે. પરંતુ તે ક્રિયા પણ જેમ વિધિથી કરેલ ભોજન અને ઔષધપાન ગુણકારી થાય છે, તેમ વિધિએ કરેલ દર્શન કે પૂજન આત્મગુણ પ્રગટાવે છે. આ પુસ્તકમાં તેવા પ્રકારનું વિધાન હોવાથી આનું નામજ 'શ્રી જિન દર્શન-પૂજન વિધિ' રાખવામાં આવેલ છે.

દર્શન કે ચૈત્યવંદન કરતાં દશત્રિક સાયવવામાં આવે છે, જેની આ પુસ્તકના અંતરાલમાં સમજણ આપેલ હોવાથી અને તે આ વિષયને ઉપયોગી હોવાથી અત્રે તેનો ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે.

દશ-ત્રિક-ત્રિક એટલે ત્રણનો સમૂહ.

૧—નૈષેધિક ત્રિક—ત્રણ વાર નિસ્સીદ્ધિ કહેવામાં આવે છે તે.

૨—પ્રદક્ષિણ ત્રિક—ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરવામાં આવે છે તે.

૩ આ ત્રિકોની સરસ સમજ જ્યાં ત્રિકો સાયવવાની છે ત્યાં આપી છે,

૩—પ્રણામ ત્રિક—૧ અંજલિગદ્ધ, ૨ અર્ધાવનત, ૩ અને પંચાંગ, એ ત્રણ પ્રકારે નમસ્કાર કરવો તે.

૪—પૂજન ત્રિક—અંગ પૂજન, અંત્ર પૂજન, અને ભાવ પૂજન.

૫—અવસ્થા ત્રિક—પિંડસ્થ, પદસ્થ અને રૂપાતીત, એ ત્રણ પ્રકારની અવસ્થા ભાવવી તે.

૬—દિશા ત્રિક—અધો, -ઉર્ધ્વ અને તિર્યક્-તીર્થા એ ત્રણે દિશામાં જોવાનું વર્જવું તે. અથવા ત્રિદિશિ નિરીક્ષણ વર્જનત્રિક અર્થાત્ જિન અિંચ તરફજ એકાગ્રતા રાખવી તે.

૭—પદભૂમિ પ્રમાર્જન ત્રિક—ચૈત્યવંદન કરતાં પગ રાખવાની ભૂમિ ત્રણ વાર પુજવી તે.

૮—આલંબન ત્રિક—વર્ણાલંબન, અર્થાલંબન અને પ્રતિમાલંબન, એ જોલવા તથા ભાવવા તે.

૯—મુદ્રા ત્રિક—યોગ મુદ્રા, જિન મુદ્રા અને મુકતશુકિતમુદ્રા, એ ત્રણ મુદ્રા સાચવવી તે.

૧૦—પ્રણિધાન ત્રિક—ચૈત્યવંદન રૂપ, ગુરૂવંદન રૂપ અને પ્રાર્થના સ્વરૂપ, એ ત્રણેમાં એકાગ્રતા રાખવી તે.

આ પ્રમાણે દશત્રિક સાચવવાથી આરાધના થાય છે અર્થાત્ પ્રભુ-ભક્તિ અચ્છી રીતે સચવાય છે.

આ આરાધના સાચવવા અને વિરાધના ટાળવા દશ પ્રકારની મોટી આશાતના ટાળવી અને પંચ અભિગમ સાચવવાની જરૂર છે.

દશ મોડી આશાતના આ પ્રમાણે છે :—

- ૧—તાંબૂલ, સોપારી આદિ ખાવું તે.
- ૨—પાન-પાણી પીવું તે.
- ૩—ભોજન કરવું તે.
- ૪—ઉપાનહ-પગરખાં કે મોજડી પહેરવી તે.
- ૫—મૈથુન-કામચેષ્ટા કરવી તે.
- ૬—શયન-સૂવું તે.
- ૭—થૂંકવું, શ્લેષ્મ નાખવું તે.
- ૮—મૂત્ર-લઘુનીતિ કરવી તે.
- ૯—ઉચ્ચાર-વડીનીતિ કરવી તે.
- ૧૦—જીગટે રમવું તે.

જઘન્યથી આ દશ આશાતના શ્રી જિનમંદિરમાં અવશ્ય ટાળવી. મધ્યમથી ૪૨ આશાતના અને ઉત્કૃષ્ટે ૮૪ પ્રકારની આશાતના કહી છે. આમાંની દશ પ્રકારે તો અવશ્ય તળવી જોઈએ. વળી જિનમંદિરે જતાં બહુમાન ભક્તિ જળવવા પાંચ પ્રકારે અભિગમ એટલે શાંતિશૃદ્ધ-ચૈત્ય માં પ્રવેશ કરવાનો વિધિ અવશ્ય સાચવવો.

અભિગમના પાંચ પ્રકાર :—

- ૧—પોતાના ઉપભોગ માટેના ફળ, ફૂલાદિ સચિત વસ્તુને ત્યાગ કરવો.
- ૨—વસ્ત્રાભૂષણ, દ્રવ્યાદિ અચિત વસ્તુનો અણુત્યાગ.
- ૩—મનનો ઉલ્લાસ ભાવ અને એકાગ્રતા રાખવી.
- ૪—ઉત્તરાસંગ બંને બાજુના છેડા સહિત અને એકત્રકું રાખવું.
- ૫—ચૈત્યમાં પ્રવેશ કરતાં ભગવંતને દૂરથી જોઈ અંજલિબદ્ધ પ્રમાણુ કરી નમો જિજ્ઞાણું કહેવું.

આ રીતે પાંચ અભિગમ સાચવી આરાધનાની અધિક નિર્મળતા કરવી.

દ્રવ્ય અને ભાવ એમ બંને પ્રકારે સ્તવન થઇ શકે છે :-સ્વસ્તિક-સાથીઓ, ફળ, નૈવેદ્ય વિગેરે દ્રવ્ય સ્તવન અને પ્રભુના ગુણ ગાવા-સ્તવન કરવું તે ભાવ સ્તવન.

આજ કાલના થતા દર્શનમાં કેટલાક હેતુઓ બાણવાની અને તે પ્રમાણે વિવેક પુરઃસર વર્તવાની બહુજ અગત્ય છે. જિનભુવન કે જે શાંતિગૃહ અર્થાત શાંતિનું સ્થાન કહેવાય અને ત્યાં ગૃહસ્થો કે સંસારી જીવો-આત્માઓને ઘડીમર ગૃહઉપાધિથી મુક્ત થઈ શાંતિ મેળવવાની હોય છે. આ હેતુ જે ન સચવાય તો બીજું કયું સ્થાન એવું છે કે જ્યાં બધા આત્માઓ શાંતિ મેળવી શકશે? કેટલીક રીતે નિર્રથક થતા કેલાહલ અને અધીરાઈ એ શાંતિ માટે વિઘ્નકર્તા થઈ પડે છે.

**“इकोवि नमुक्कारो, जिणवरवस्सहस्स वध्धमाणस्स,
संसारसागराओ, तारेइ नरं व नारिं वा.” ?**

‘શ્રી વર્ધમાન સ્વામીને જે એક પાણુ નમસ્કાર કરવામાં આવે તો સંસાર સાગરથી માણસોને તારે છે.’ આ વાક્ય ત્યારેજ ચરિતાર્થ થાય કે જ્યારે યથાવિધિ, હેતુ અને શાંતિપુરઃસર શ્રી જિન ભગવંતની મુદ્રા સમક્ષ તેમના ગુણોનું આલંબન લઈ દ્રવ્યસ્તવન અને ભાવસ્તવન કરવામાં આવે. માટે તેવા અવસરે કાંઈક શાંતિ અને વિવેક સચવાય એવા હેતુથી આ પુસ્તક પ્રગટ કરવામાં આવ્યું છે.

દર્શનવિધિ પછી પૂજન વિધિનો વિષય લીધેલ છે, તેમાં પૂજના બેદ તથા તેના હેતુ ટુંકમાં પણ સ્પષ્ટ દર્શાવેલ છે. પૂજાવિધિમાં જે વિવેક સાચવવાનો છે તે અને આજ કાલની પ્રવૃત્તિમાં બહુ ભિન્નતા માનુસ પડશે. અલગત અમે એમ કહેવા નથી માગતા કે તેવી સ્થિતિ, શક્તિ અને પ્રવૃત્તિ થાય ત્યારેજ દર્શન કે પૂજાની પ્રવૃત્તિ હાથ ધરવી. પણ આપણી જે ચાહુ પ્રવૃત્તિ છે તેમાં પ્રતિદિન સુધારો કરવાની જરૂર છે.

આપણે માત્ર નામ માટે નહિ પણ આત્માના આરામ માટે અને
 મોક્ષના ધામ માટે પૂજા કરવાનો હેતુ ભૂલવો ન જોઈએ. કેટલીક રીતે
 આપણી ઉપેક્ષાવૃત્તિ હોવાથી તથા મારે આટલું કરવાનું છે, અથવા,
 ‘ મેં આટલું કર્યું ’ એમ કહીને કે મનમાં સમજીને સંતોષ માની લઈએ
 છીએ ; પણ તે કેવી રીતે કરવાનું છે, તથા તે બરાબર થયું કે કેમ ?
 તેનો વિચાર કરવો પણ આપણને ભારે થઈ પડે છે. દર્શન તથા પૂજાની
 મહત્તા, પ્રભુમકિતથી રાવણ, શ્રેણિક વિગેરેને મળેલ પ્રભુતા તથા
 વિવેકથી દર્શન કે પૂજન કરતાં પ્રત્યક્ષ શાંતિનો અનુભવ, ઇત્યાદિ
 બાબતો તરફ માનસિક વૃત્તિ જોડી ભાવનાની અધિકતા અને નિર્મળતા
 પ્રાપ્ત કરવાની છે. દ્રવ્યશુદ્ધિ તો અવશ્ય બરાબર સાચવવીજ જોઈએ
 અને તેને માટે અષ્ટપ્રકારી પૂજામાં પણ કિંચિત્ સ્વરૂપ બતાવ્યું છે.
 છતાં તેની સાથે ભાવશુદ્ધિ સાચવવાનું ભૂલી જવું ન જોઈએ. કારણકે
 દર્શન કે પૂજના અનુપમ ફળનો મુખ્ય આધાર ભાવશુદ્ધિ ઉપર છે.

ભાવશુદ્ધિ માટે આ પુસ્તકના પશ્ચાત્ત ભાગમાં ચૈત્યવંદનો, કેટલાંક
 રસિક સ્તવનો અને સ્તુતિઓનો સંગ્રહ કરવામાં આવેલ છે, તે લઘ્વા-
 ત્માઓને ઉપયોગી થઈ પડશે.

આ પુસ્તક જૈન શાળાઓમાં એટલે જૈન કન્યાશાળામાં કે જૈન
 પાઠશાળામાં ઉપયોગી થઈ પડે એવા હેતુથી સરલ ભાષાથી તેની સંકલ્પના
 કરવામાં આવી છે, છતાં કોઈ સ્થલે ગંભીર ભાવ હોય તો શિક્ષકે સ્ફુટ
 કરી સમજાવવો. શિક્ષકોએ દરેક હેતુ કે અન્ય બાબત પર વિવેચન કરી
 વિદ્યાર્થીઓના હૃદય અને મસ્તિષ્કમાં પ્રભુપ્રેમ પ્રગટે અને તે સદા પ્રદિપ્ત
 અને વર્ધમાન રહે, એવી યુક્તિનો પ્રયોગ કરવો. બાલકોના કોમળ
 મગજમાં પ્રભુપ્રેમના જે સંસ્કારો દઢીભૂત થશે, તે તેમની ભાવિ જીંદગીને
 સદ્ગુણી બનાવવામાં બીજાઓપણ તુલ્ય થઈ પડશે.

આશા છે કે અમારા વિધિપદ્ધતિ ગૃહીય જૈન બંધુઓ જૈન-
શાળાઓમાં તેનો મુક્ત હસ્તે ઉપયોગ કરશે, એટલે આ પુસ્તક પ્રગટ
કરવાનો અમારો ઉદ્દેશ સચવાશે અને થયેલ શ્રમ અમે સફલ ગણીશું.
એજ. ૐ શાંતિર્ભવતુ.

गच्छतः स्वल्पं कापि, भवत्येव प्रमादतः ।

हसन्ति दुर्जनाअत्र, समादधति सज्जनाः ॥ १ ॥

કચિત્ સ્ખલના કે દષ્ટિ દોષ માટે સુધારી વાંચવા વાચકવર્ગને
અભ્યર્થના.

સધુમ લાલન.

ॐ

શ્રી પંચપરમેષ્ઠી—

નમસ્કાર.

નમો અરિહંતાણં,
નમો સિદ્ધાણં, નમો આયરિઆણં.
નમો ઉવજ્ઞાયાણં, નમો લોએ સવ્વસાદ્દુણં.
એસો પંચ નમુક્કારો, સવ્વપાવપ્પણાસણો.
મંગલાણં ચ સવ્વેસિં, પદમં હોહ મંગલં.

ભાવાર્થ—શ્રી અરિહંતાને, સિદ્ધોને, આચાર્યોને, ઉપાધ્યાયોને
અને લોકમાં સર્વ સાધુઓને નમસ્કાર હો. એ પાંચ નમસ્કાર
સર્વ પાપનો વિનાશ કરનાર અને સર્વ મંગલોમાં પ્રથમ મંગલ
રૂપ છે.

ॐ

શ્રી દેવદર્શન—પૂજનવિધિ.

પ્રભુ દર્શનનું ફળ.

દર્શનં દેવદેવસ્ય.

દર્શનં પાપનાશનં.

દર્શનં સ્વર્ગ સોપાનં.

દર્શનં મોક્ષ સાધનમ્. ?

અર્થ—શ્રી દેવાધિદેવ પ્રભુનાં દર્શન કરવાથી પાપ બધું નાશ પામે છે, અને સ્વર્ગ તથા મોક્ષરૂપ મધુર ફળ પ્રાપ્ત થાય છે. *

* વિવેચન:—દેવના પણ દેવ એવા શ્રી અરિહંત ભગવાનના દર્શન કરવાથી ત્રણ પ્રકારનું ફળ મળી શકે છે:—(૧) સર્વ પાપનો નાશ થાય અર્થાત્ હવે પછી આપણને દુઃખ પ્રાપ્ત ન થાય, (૨) પ્રભુના દર્શન કરતાં ‘પ્રભુ ત્રણે લોકના નાથ છે’ એવી ભાવના પૂર્વક તેમના ગુણ ગાઈએ તો, આપણે સ્વર્ગનાં સુખો પામી શકીએ. કારણકે પ્રભુ દર્શન તે સ્વર્ગની સીડી તુલ્ય છે અને (૩) જેમ પ્રભુને સમભાવ છે, તેમ તેમનાં દર્શન કરતાં જે આપણામાં ક્ષણવાર પણ સર્વ ઉપર સમભાવ પ્રગટે, તો પ્રભુદર્શનનું ફળ આપણને એ મળે કે, આપણે મોક્ષનાં અનુપમ સુખો—જેનું વર્ણન ન કરી શકાય એવાં સુખો પણ પ્રાપ્ત કરી શકીએ, કારણકે સમભાવ એ સમ્યક્ત્વ વૃક્ષનું ખીજ છે અને મોક્ષ એ એ વૃક્ષનું મધુર ફળ છે.

પ્રભુ પૂજનું ફળ.

૧—પૂજા કરતાં ગ્રાણીઆ,
પોતે પૂજનિક થાય;
રોગ-પીડા વ્યાપે નહિ,
મહા દોષ મટી જાય.

૨—પાંચ કોડીને ફૂલડે,
પામ્યો દેશ અઢાર;

કુમારપાલ રાજ થયો,
વર્યો જયજયકાર.

૩—શ્રી જિનેશ્વરની પૂજના,
ઉત્કૃષ્ટે પરિણામ;
કરતાં કેઇ જીવ પામીયા,
સ્વર્ગ-મોક્ષનાં ધામ.

૨૩૦

વિવેચન :—જે ત્રણે લોકને પૂજવા યોગ્ય એવા પરમાત્માની ભાવસહિત પૂજન કરે, તે પોતે પણ ત્રણે લોકમાં પૂજવા યોગ્ય થાય; રોગ મટી આરોગ્ય-નિરોગી થાય અને ચિંતા સઘળી દૂર થઈ જાય એટલે સંપૂર્ણ શાંતિ પ્રગટે, એટલુંજ નહિ પણ આપણામાં અનાદિકાળથી રહેલા મોટા મોટા અવગુણો પણ ભાવસહિત પ્રભુ પૂજન કરતાં તે ચાલ્યા જાય-દૂર થઈ જાય. ૧

કુમારપાલ રાજાએ પૂર્વ ભવમાં એક વખતે પોતાની પાસે માત્ર પાંચ કોડી હતી, તેના ફૂલ લઈ ભાવ સહિત પ્રભુની પૂજા કરી હતી, તેથી તેણે ભાવ સહિત કરેલી દ્રવ્ય પૂજનું તેને એવું ફળ મળ્યું કે, તે અઢાર દેશનો રાજા થયો એટલુંજ નહિ પણ સર્વ રીતે તેનો જયજયકાર થયો. ૨

જેમણે ચડતે પરિણામે ભાવ સહિત પ્રભુ પૂજન કરી છે એવા ધણા ભવ્ય જીવો સ્વર્ગ અને મોક્ષનું સ્થાન પામ્યા છે. એવી શાસ્ત્રમાં ઘણે ઠેકાણે વાત આવે છે, તો આપણે પણ ચડતે ભાવે ભગવાનની પૂજા કરીએ કે, જેથી સ્વર્ગ અને મુક્તિનું સ્થાન પામી શકીએ,

પ્રભુનાં દર્શન, પૂજન અને
સ્મરણ કરવાથી થતા લાભ.

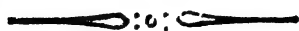
પ્રભુ દર્શન—૧-પ્રભુ દર્શન સુખ સંપદા,
પ્રભુ દર્શન નવનિધિ;
પ્રભુ દર્શનથી પામીએ,
સકલ પદારથ સિદ્ધ.

પ્રભુ પૂજન—૨-ભાવે જિનવર પૂજીએ,
ભાવે દીજે દાન;
ભાવે ભાવના ભાવીએ,
ભાવે કેવળ જ્ઞાન.
૩-જીવડા જિનવર પૂજીએ,
પૂજનાં ફળ હોય;
રાજ નમે પરજા (પ્રજા) નમે,
આણ ન લોપે કોય.
૪-ફૂલાં કેરા બાગમાં,
બેઠા શ્રી જિનરાજ;
જેમ તારામાં ચંદ્રમા,
તેમ શોભે મહારાજ.

પ્રભુ નામ સ્મરણ—

૫-પ્રભુ નામકી ઔષધિ,
ખરે મનસું ખાય;
રોગ પીડા વ્યાપે નહિ,
મહાદોષ મટી જાય.

શ્રી દેવ દર્શન વિધિ.

૧-પ્રથમ શ્રી જિન મંદિરમાં પેસતાં એવું લાવવું કે, 'હવેથી હું ઘર સંબંધી પાપ વ્યાપારનો મન, વચન અને કાયાથી નિષેધ કરું છું.' આવું લાવી ત્રણવાર નિરુસીહિ-કાયાથી કરવી, મુખેથી બોલવી અને મનમાં લાવવી.

૨-પછી ગભારામાં દાખલ થતાં 'ત્રિભુવનું' મુખ દેખતાંજ 'અંજલિમદ્ધ' થઈ એટલે બે હાથ જોડી લક્ષાટને અંજલી અડાડી ઉલ્લાસ-આનંદ પૂર્વક પ્રણામ-વંદન કરવા.

૩-પ્રણામ કર્યા પછી લાવ સહિત અર્થનો વિચાર કરતાં નીચે પ્રમાણે (અથવા તે ઠેકાણે જીજ્ઞે પણ શ્લોક કે સ્તુતિ બોલી) સ્તુતિ ઉચ્ચારવી:—

૧—દેવાધિદેવા ચરણ સેવા,
નિત્ય મેવા આપીએ;
નિજ દાસ જાણી દયા આણી,
આપ સમો વડ થાપીએ.

અર્થ—હૈ દેવાધિદેવ ! આપના ચરણની સેવા રૂપ મેવા મને હમેશાં આપો અને હૈ નાથ ! મને આપનો દાસ સમજી કરુણા કરી આપના જેવો મોટો બનાવો અર્થાત્ કર્મ રહિત કરી મોક્ષનો અધિકારી બનાવો.

૨—ત્રિભુવન નાયક જગ ધાણી,
મહા મોટો દાતાર,
મોટે પુન્યે પામીયો,
તુમ દરિસન મહારાજ,

૩—ભવભય ભ'જન જગ ગુરૂ,
સુર નર સારે સેવ;
નયણે દીઠા નાથ મે',
તે દેવાધિદેવ.

૧—અઘ મે સફલં જન્મ,
અઘ મે સફલા ક્રિયા;
શુભો દિનોદયોઽસ્માકં,
જિનેન્દ્ર ! તવ દર્શનાત્.

૨—અઘ મિથ્યાન્ધકારસ્ય,
હન્તા જ્ઞાન દિવાકર : ;
ઉદોતો મચ્છરીરેઽસ્મિન્
જિનેન્દ્ર તવ દર્શનાત્.

અર્થ—હે જિનેન્દ્ર ! આપના દર્શનથી આજ મારે જન્મ સફલ થયો, આજ મારી સર્વ ક્રિયાઓ સફળ થઈ અને આજે મારા સારા દીવસનો ઉદય થયો. ૧

હે જિનેન્દ્ર ! આપના દર્શનથી મિથ્યાત્વ રૂપ અંધકારનો નાશ કરનાર જ્ઞાનરૂપ સૂર્યનો આ મારા શરીરમાં ઉદય થયો અર્થાત્ મારા આત્મામાં જ્ઞાનનો પ્રકાશ થયો. ૨

૩—અઘાભવત્સફલતા નયનદ્વયસ્ય,
દેવ ! ત્વદીય ચરણાંબુજવીક્ષણેન;
અઘ ત્રિલોક તિલક ! પ્રતિભાસતે મે,
સંસારવારિધિરયં ત્રુલુકપ્રમાણઃ

હે દેવ ! તમારા ચરણ કમલના દર્શન કરવાથી આજે માર
બંને નેત્રો (આંખો) સફલ થયાં અને હે ત્રણ લોકના તિલક
સમાન નાથ ! હવે આ સંસાર સમુદ્ર મને ચુલુક (અંજલિ ખોળામાં
રહેલ પાણી) ની જેમ લાસે છે અર્થાત્ હવે આ સંસાર સાગર
તરવો મને કઠણ નથી. ૩

૪--અન્યથા શરણં નાસ્તિ,
ત્વમેવ શરણં મમ,
તસ્માત્કારુણ્યભાવેન,
રક્ષ રક્ષ જિનેશ્વર !

૫૩૦૪

હે નાથ ! આ જગતમાં આપના શરણ વિના મને બીજું
શરણ નથી, માટે હે જિનેશ્વર ! કૃણુ લાવી માફ રક્ષણ કરો-
મને બચાવો. ૪

૫--નહિ ત્રાતા નહિ ત્રાતા,
નહિ ત્રાતા જગત્રયે,
વીતરાગસમો દેવો,
ન ભૂતો ન ભવિષ્યતિ.

કૃણુ લાવી ભવ્યજનોનું રક્ષણ કરનાર વીતરાગ સમાન કોઈ
અન્ય દેવ ત્રણે લોકમાં થયા નથી અને થવાના પણ નથી. ૫

૬--પ્રશમરસનિમગ્નં દૃષ્ટિયુગ્મં પ્રસન્ન—
વદનકમલમંકઃ કામિનીસંગશૂન્યઃ
કરયુગમપિ યત્તે શસ્ત્રસંબંધવંધ્યં
તદસિ જગતિ દેવો વીતરાગસ્ત્વમેષ.

હે નાથ! આપનું દૃષ્ટિયુગ (બંને નેત્રો) શાંતરસથી ભરપૂર છે, મુખકમલ આપનું હૃદયેશાં પ્રસન્ન-ખીલતું છે, ઉત્સાહ (ખેખે) સ્ત્રીના સંગ રહિત છે, કરયુગલ-બંને હાથ શસ્ત્ર વિનાના છે, એવા તો આ જગતમાં એક તમેજ વીતરાગ દેવ છે. ૬

પ્રથમ—ત્રણ પ્રદક્ષિણા.

૪—જે પ્રભુએ સકલ ભવબ્રમણ-ભમવાનું મટાડવા અનંત જ્ઞાન, અનંત દર્શન અને અનંત ચારિત્ર પ્રગટાવ્યું, તેવા પ્રભુની પ્રદક્ષિણા કરી હું પણ માફ ભવબ્રમણ દૂર કરવા પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના કરું છું. પ્રદક્ષિણા કરતાં નીચે પ્રમાણે ભાવના ભાવતાં કરવું.—

૫—૧-જ્ઞાન ભાવ—જે પ્રભુએ અજ્ઞાન મટાડવા અનંત જ્ઞાન પ્રગટાવ્યું, તે નાથને મારા જ્ઞાનગુણના લાલ માટે આ પ્રથમ જ્ઞાન ભાવ રૂપે પ્રદક્ષિણા કરું છું. પછી—

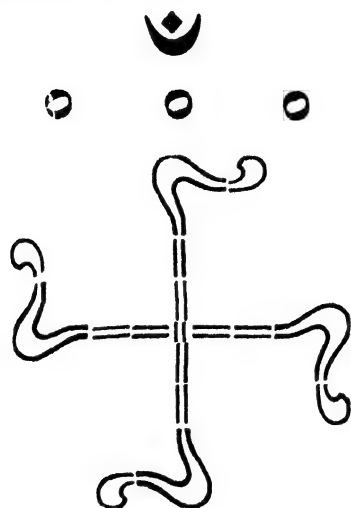
૬—૨-દર્શન—જે પ્રભુએ અનંત દર્શન પ્રાપ્ત કરી મિથ્યા-દર્શન હટાવ્યું, તે પ્રભુના દર્શન કરતાં મને સમક્ષિતને લાલ થશે, એવી દર્શન ભાવના રૂપે તે પ્રભુની હું પ્રદક્ષિણા કરું છે.

૭—૩-ચારિત્ર—જે પ્રભુએ અનંત ચારિત્ર પ્રાપ્ત કરી મિથ્યા પ્રવૃત્તિ હટાવી, તે ચારિત્ર ગુણના લાલ માટે તેમના ઉપદેશ પ્રમાણે યથાશક્તિ વર્તવા-ચાલવા આ ત્રીજી ચારિત્ર ભાવના રૂપે પ્રદક્ષિણા કરું છું.

૮—આ ત્રણે પ્રદક્ષિણા કરતી વખતે જ્યારે પ્રભુ સન્મુખ આવીએ ત્યારે અર્ધાવનત એટલે અર્ધ શરીર કેડ સુધી નમાવી બે હાથ લલાટે જોડી પ્રભુને નમસ્કાર કરવો. પછી—

૯—ગભારાની વચ્ચે જ્યાં ખાત્રી જગા હોય ત્યાં પ્રભુની સામને ત્રણ નિસ્સીધિ પૂર્વક એટલે અન્ય પ્રવૃત્તિનો ત્યાગ કરી

દ્રવ્ય દર્શન કરતાં પ્રથમ પાટલા ઉપર જે પોતાની શક્તિ હોય તે ભોતીથી નહિ તે ચોખાનો સાથીઓ (સ્વસ્તિક) કરવો, તેમ કરતાં નીચે પ્રમાણે લાવના લાવવી.

જેમ આ સાથીઆની ચાર પાંખડી છે તેમ આ સંસારમાં ચાર ગતિ છે એટલે નારકી, તિર્યચ, મનુષ્ય અને દેવતા, આ ચાર ગતિના બંધનમાંથી છુટવાનું સમજવાને સાથીઆ ઉપર ત્રણ મીંડાં કર્યાં છે તે પ્રભુના જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનો ખોધ કરે છે. અને એ ત્રણે વડે પ્રભુ સિદ્ધગતિ પામ્યા એટલે એ રત્નત્રયી મોક્ષનું અસાધારણ સાધન છે. એવું સમજવા એ ત્રણ મિંદુઓ ઉપર સિદ્ધશિલાનો આકાર છે. હવે પ્રભુ સિદ્ધસ્વરૂપે બિરાજે છે— આવા પ્રભુને હું આ સાથીઓ, તેપર ત્રણ ઢગલી અને તે ઉપર સિદ્ધશિલા કરી નમું છું— સ્તવું છું.

અહીં સુધી દ્રવ્ય દર્શન થયાં, હવે લાવદર્શન કરતાં પ્રથમ ત્રીજી નિરસીહિ કરવી એટલે હવે દ્રવ્ય દર્શનનો પણ નિષેધ કરી માત્ર લાવ દર્શન કરવાનાં છે.

૧૦-નિસ્સીદિ કર્યા પછી ત્રણ ખમાસમણા દેવા-ખમાસ-મણાલેતાં આ પ્રમાણે મુખે બોલવું, મનમાં અર્થ ચિંતવવો અને હૃદયથી ભાવવું:—

इच्छामि खमासमणो

वंदिउँ जावणिज्जाए

निसीहिआए मत्थएण वंदामि ॥

એટલે હે ક્ષમાશ્રમણ ! (ક્ષમા ગુણ જેમાં પૂર્ણ આવેલ છે એવા પરમ સાધુરૂપ ભગવાન) અન્ય સર્વ પાપ, વ્યાપારનો નિષેધ કરીને અને શરીરની યથાશક્તિએ આપને વાંદવાને ઇચ્છું છું અને મસ્તકવડે વંદન કરું છું.

૧૧-પંચાંગ નમસ્કાર કરવો એટલે **इच्छामिखमासमणो** વિગેરે બોલતાં બે હાથ, બે જાનુ-ઢીંચણ અને મસ્તક એ પાંચે અંગનો ભૂમિ સાથે સ્પર્શ કરતાં પંચાંગ નમસ્કાર થાય એટલે એ રીતે પ્રભુને નમવું.

૧૨-પછી નીચે બેસી હાથો ઢીંચણ ઉંચો રાખી કોઈ પણ એક ચૈત્યવંદન બોલવું:—

ચૈત્યવંદન.

આજ દેવ અરિહંત નમું, સમરૂં તારૂં નામ ;
જ્યાં જ્યાં પ્રતિમા જિન તણી, ત્યાં ત્યાં કરૂં પ્રણામ.
શત્રું જય શ્રી આદિદેવ, નેમ નમું ગિરનાર ;
તારંગે શ્રી અજિતનાથ, આખુ ઋષભ જીહાર.
અષ્ટાપદ ગિરિ ઉપરે, જિન ચોવીશે જોય ;
મણિમય મૂરતિ માનશું, ભરતે ભરાવી સોય ;
સમ્મેત શિખર તીરથ વડો, જ્યાં વીશે જિન પાય ;
વૈભારક ગિરિ ઉપરે, શ્રી વીર જિનેશ્વરરાય.
માંડવગઢનો રાજ્યો, નામે દેવ સુપાસ ;
દીપ્ત કહે જિન સમરતાં, પહોંચે મનની આશ,

૧૩—પછી કોઈ પણ એક સ્તવન બોલવું. પરંતુ એટલું ધ્યાન રાખવું કે દેહુરામાં જે પ્રભુ બીરાજતા હોય તે પ્રભુનું સ્તવન બોલવું વધારે ઉચિત કહેવાય. શ્રી આદીશ્વર ભગવાનની પાસે આદિનાથના નામનું સ્તવન અને વીર પ્રભુ પાસે વીરના નામનું સ્તવન બોલવું અને સાથે ચૈત્યવંદન પણ તેજ પ્રભુના નામનું કરવું જોઈએ.

શ્રી આદિનાથ—સ્તવન.

પ્રભુના બાહ્ય અંગના લક્ષણો.

જગ જીવન જગ બહાલ હો, માફ દેવીનો નંદ લાલરે;
 મુખ દીઠે મુખ ઉપજે, દરશન અતિહિ આનંદ લાલરે જગ. ૧
 આંખડી અંબુજ પાંખડી, અષ્ટમી શશી સમ ભાલ લાલરે;
 વદન તે શારદ અંદલો, વાણી અતિહિ રસાલ લાલરે. જગ. ૨
 લક્ષણ અંગે વિરાજતા, અડહિય સહસ ઉદાર લાલરે;
 રેખા કર ચરણાદિકે, અભ્યંતર નહિ પાર લાલરે. જગ. ૩
 ઈંદ્ર અંદ્ર રવિ ગિરિ તણા, ગુણ લઈ ઘડીયું અંગ લાલરે;
 ભાગ્ય કીડાં થકી આવીયું, અચરિત એહ ઉત્તંગ લાલરે. જગ. ૪
 ગુણ સઘળા અંગે કર્યા, દૂર કર્યા સર્વ દોષ લાલરે;
 વાચક જશવિજયે થુણ્યો, દેજો મુખનો પોષ લાલરે. જગ. ૫

૧૪—પછી ઉભા થઈ ઉવસગ્ગહરં નો પાઠ બોલવો:—

૧ ઉવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુખં;
 વિસહરવિસન્નિનાસં મંગલકલ્લાગબાણસં.

અર્થ—ઉપસર્ગને હુરણુ કરનાર પાર્શ્વ નામનો યક્ષ જેમની સેવા કરે છે, કર્મના સમુદયથી જે મુક્ત થયા છે, જેમના નામનું સ્મરણ કરતાં વિષધર-સર્પનું ઝેર દૂર થાય—અર્થાત્ અસર ન કરે અને જે મંગલ અને કલ્યાણના આવાસ-મંદિર છે, એવા પાર્શ્વનાથ પ્રભુને હું વંદન કરું છું. ૧

૨ વિસહર ફુલિંગમંતં, કંઠે ધારેહ જો સયા મણુઓ,
તસ્સ ગ્ગહ રોગ મારી, દુઢ જરા જંતિ ઉવસામં.

વિસહર કુલિંગ નામનો મંત્ર, જે માણસ કંઠને વિષે હુમેશાં ધારણુ કરે; તેને દુષ્ટ શ્રદ્ધ, રોગ, મરકી અને જરા બાધા ન કરે અર્થાત્ એ બાધા શાંત થઈ જાય છે. ૨

૩ ચિઢ્ઢુદ્દરેમંતો, તુજ્જપણામોવિ બહુફલો હોઈ;
નરતિરિણ્ણુવિજીવા, પાવંતિ ન દુગ્ગ દોગચ્ચં.

હે પ્રભુ ! આપના નામ રૂપ પવિત્ર મંત્ર તો દૂર રહ્યો પરંતુ આપને કરેલ નમસ્કાર પણ બહુ ફલદાયક થાય છે. જે જીવો આપને સાચા ભાવથી નમસ્કાર કરે છે, તેઓ મનુષ્ય-કે તિર્યચ ગતિમાં છતાં દુઃખ કે દૈર્ભાગ્ય પામતા નથી.

૪ તુહ સમ્મતે લહે, ચિંતામણિકપ્પવાયવમ્મહિણ;
પાવંતિ અવિગ્ગેણં, જીવા અયરામરં ઠાણં.

ચિંતામણી અને કલ્પ વૃક્ષ કરતાં પણ અધિક હિતકારી એવું તમારું—તમારી પાસેથી—સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત થતે પ્રાણીઓ જલદી અજ-રામર સ્થાનને પામે છે. ૪

૬ ઇઅ સંથુઓ મહાયસ, ભક્તિભરનિભરેણહિઅણ
તા દેવ દિજ્ઞ બોહિં, ભવે ભવે પાસ જિણચંદ.

હે મોટા યશવાળા પ્રભુ ! ભક્તિ ભરપૂર હૃદયથી આ આપનું
સ્તવન કર્યું; તે કારણ માટે હે જિનચંદ્ર પાર્શ્વપ્રભુ ! ભવેભવ
આપનું સમક્ષિત મને પ્રાપ્ત થાઓ—આપો. ૫

૧૫—પછી નીચે જોશીને ડાબો ઠીંચણ ઉંચો રાખી 'નમુત્યુણ'
અર્થ ભાવતાં ભાવતાં બોલવું :—

**નમુત્યુણં, અરિહંતાણં, ભગવંતાણં,
આહગરાણં, તિથ્થયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં.**

અર્થ—અરિહંત ભગવંતોને નમસ્કાર થાઓ, જેઓ ધર્મની
આદિ—શરૂઆત કરનારા છે, ધર્મ તીર્થને પ્રવર્ત્તાવનારા છે અને
સ્વયંબુદ્ધ-પોતાની મેળે બોધ પામેલા છે.

**પુરિસુત્તમાણં, પુરિસસીહાણં, પુરિસવર પુંડરીઆણં,
પુરિસવર ગંધહત્થીણં, લોગુત્તમાણં.**

પુરૂષોને વિશે જે ઉત્તમ છે, પુરૂષોમાં જે સિંહ સમાન છે,
પુરૂષોમાં જે શ્રેષ્ઠ પુંડરીક કમલ સમાન છે, પુરૂષોમાં જે શ્રેષ્ઠ
ગંધ હસ્તી સમાન છે અને લોકને વિશે જે ઉત્તમ છે.

**લોગનાહાણં, લોગહિઆણં, લોગપર્દવાણં,
લોગપજ્જોઅગરાણં, અભયદયાણં.**

જે લોકના નાથ છે, લોકના હિતકારક છે, જે લોકને
વિશે દીપક સમાન છે, લોકને વિશે ઉદ્યાત કરનારા છે અને
જીવોને અભયદાન આપનારા છે.

શ્રુત્યુદયાણં, મગ્ગદયાણં, સરણદયાણં,
બોહિદયાણં, ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસિયાણં.

જે અંતર ચક્ષુ આપનારા, મોક્ષ માર્ગ આપનારા, સાચુ શરણ આપનારા, સમકિત આપનારા, ધર્મ આપનારા અને ધર્મને ઉપદેશ આપનારા છે.

ધમ્મનાયગાણં, ધમ્મસારહીણં,
ધમ્મવરચાઉરંતચક્કવટ્ટીણં.

જે ધર્મના નાયક—નાથ છે, ધર્મના સારથી છે અને ચાર ગતિનો અંત કરનાર એવા ધર્મ રૂપ ચક્રને ધારણ કરનારા છે— ધર્મ ચક્રવર્તી છે.

અપ્પાહિહયવરનાણદંસણધરાણં,
વિઅટ્ટ છુડમાણં, જિણાણં, જાવાયણં.

જે કદાપિ ન વિધટે એવા કેવલ જ્ઞાન અને કેવલ દર્શનને ધારણ કરનારા છે, છદ્મસ્થ અવસ્થા રહિત છે, જે પોતે રાગ દ્વેષને છુટનારા છે અને બીજાને છુટાવનારા છે.

તિન્નાણં, તારયાણં બુદ્ધાણં,
બોહ્યાણં, મુત્તાણં, મોઅગાણં.

જે પોતે ભવસ ગરથી તરી બીજાને તારનારા છે, જે પોતે સ્વયં બોધ પામી બીજાને બોધ કરનારા છે અને જે પોતે કર્મ-બંધનથી મુક્ત થઈ બીજાને મુક્ત કરનારા છે.

સવ્વન્નૂણં, સવ્વદરિસિણં, સિવમયલ;
મરુઅ મગંત મસ્યમવ્વાબાહ મપુણરાવિત્તિ,

જે સર્વજ્ઞ એટલે બધું જાણનારા અને સર્વ દર્શી એટલે બધું જોનારા છે, અને જે ઉપદ્રવ રહિત. અચક્ષુ, રોગ રહિત, અનંત, અક્ષય, અવ્યાપાધ અને જ્યાંથી પાછું આવવું નથી એવા—

સિદ્ધિ ગઈ નામધેયં ઠાણં સંપતાણં, નમો જિનાણં.

અને સિદ્ધિ ગતિ છે નામ જેનું એવા સ્થાનને પ્રાપ્ત થયેલા છે તે જિનેને નમસ્કાર થાઓ.

૧૭—૫છી ઉમા થઈ અંજલિબદ્ધ જે અઈઆ નો પાઠ કહેવો.

જે અઈઆ તિથ્યરા, જે ભવિસ્સંતિ ણાગણ કાલે ;
જે આવી વટમાળા તે સર્વે ભાવઓ નમિમો.

અર્થ—જે તીર્થંકરો અતીત કાલમાં થઈ ગયાં છે, જે ભવિષ્ય કાલમાં થવાના છે અને જે વર્તમાન કાલમાં વિચરે છે, તે સર્વ જિનેશ્વરોને અમે ભાવથી નમસ્કાર કરીએ છીએ.

સુરકયં મણુઅકયંવા, ભુવણતિગેસાસયંચજંતિત્યં ;
તં સયલભિહિઓ વિહુ, મણવયણતણુહિ પણમામિ

ત્રણુ લોકમાં દેવતા અને મનુષ્યોના બનાવેલા તથા જે કોઈ શાશ્વત ચૈત્ય-તીર્થ છે, તે સર્વને હું અહિં રહ્યો છોતો મન, વચન અને કાયાથી ત્રણુમું છું—નમું છું.

જત્યય જિનાણં જમ્મો, દિઘાનાણં ચ નિસીહિઆ
જત્ય ;

જાઈં ચ સમોસરણા, તાઓ જ્ઞમિઓ વંદામિ.

જ્યાં જ્યાં શ્રી જિનેશ્વરેનો જન્મ, દિક્ષા, કેવલ જ્ઞાન,
મોક્ષ અને સમવસરણ થયા છે, તે ભૂમિને પણ હું વંદન કરું છું.

एवमसासयसासय, पडिमाथुणियाजिणंदचंदाणं
सिरिममहिंद भुवणिंद-चंदमुणिविंदथुअमहिमा.

એ પ્રમાણે શાશ્વત અને અશાશ્વત જિન પ્રતિભાઓની સ્તુતિ
કરી, કે જેમનો મહિમા દેવેન્દ્રો, નાગેન્દ્રો, અને મુનિવરોએ સ્તવ્યો
છે. અર્થાત્ દેવેન્દ્ર અને યોગીન્દ્ર વંદ્ય છે.

૧૮—ત્યાર પછી કેાઇ પણ સ્તુતિ બોલવી.

સ્તુતિ.

અષ્ટાપદે શ્રી આદિજિનવર વીર પાવાપુરી વર,
વાસુપૂજ્ય અંપા નયર સિદ્ધા નેમ રેવાગિરિ વર ;
સમ્મેતે શિખરે વીશ જિનવર મોક્ષ પહોતા મુનિવર,
ચોવીશ જિનવર નિત્ય વંદ્ય સયલ સંધ સુહંકર.

સ્તુતિ.

સકલ કર્મ વારી, મોક્ષ માર્ગાધિકારી,
ત્રિભુવન ઉપગારી, કેવલ જ્ઞાન ધારી ;
ભવિષ્ય નિત સેવો, દેવ એ ભક્તિ ભાવે,
એ જિનભજતાં સર્વ સંપત્તિ આવે.
જિનવર પદ સેવા સર્વ સંપત્તિ દાયી,
નિશદ્દિન સુખદાઇ કલ્પ વલ્લી સહાઇ,
નમિ વિનમિ લહી જે સર્વ વિદ્યા વડાઇ;
રખિલ જિનહુ સેવા સાધતાં તેહ પાઇ.

૧

૨

૧ અશોકવૃક્ષઃ સુરપુષ્પવૃષ્ટિ
દિવ્યધ્વનિશ્ચામરમાસનંચ ।

ભામંડલં દુંદુભિરાતપત્રં
સત્પ્રાતિહાર્યાણિ જિનેશ્વરાણામ્ ॥ ૧ ॥

અર્થ—અશોક વૃક્ષ, દેવતાઓએ કરેલ પુષ્પ વૃષ્ટિ, મધુર
ધ્વનિ ચામર, સિંહાસન, ભામંડલ, દેવદુંદુભિ અને છત્ર, એ
સર્વ તીર્થકરોને આઠ પ્રાતિહાર્યો હોય છે.

—:o:—

શ્રી જિન પૂજન વિધિ.

—:o:—

‘જિન પ્રતિમા જિનસરખી જાણો,’ આ શાસ્ત્રના વાક્ય પ્રમાણે
શ્રી જિન પ્રતિમાને સાક્ષાત્ શ્રી અરિહંત ભગવાનની જેમ માનવી
જોઈએ. જેમ શાહીથી કાગલ પર લખેલા અક્ષરોથી પ્રભુના
વચનો સમજાય છે—શાસ્ત્રબોધ થાય છે, માટે તેનું બહુ માન
કરીએ છીએ, તેમ પ્રતિમા પણ પ્રભુના શાંતિ, ક્ષમાદિ ગુણોનો બોધ
કરનારી છે; માટે તેની પૂજા ભક્તિ કરવી આવશ્યક છે.

પ્રભુની પૂજા કરવા જતાં પ્રથમ અંગ શુદ્ધિને માટે ચોખખી
અને નિર્ભય જગાએ સ્નાન કરવું; પછી શુદ્ધ વસ્ત્ર પહેરવાં, આ
દ્રવ્ય શુદ્ધિ સાથે ભાવ શુદ્ધિ—મનનો ઉદ્ઘાસ પણ સાચવવી, કારણ
કે ભાવશુદ્ધિ રાખવાથી આત્મા નિર્મલ થાય છે. પછી પાંચ અભિગમ
સાચવી ત્રણ નિસ્સીદ્ધિપૂર્વક જિન મંદિરમાં પ્રવેશ કરવો.

૧૩૦૪

પ્રભુની પૂજા ત્રણ પ્રકારે થાય છે—^૧અંગ પૂજા, ^૨અગ્રપૂજા અને ^૩લાવપૂજા. તેમાં અંગપૂજાના પાંચ પ્રકાર છે—૧-ન્દુવણ, ૨-ચંદન, ૩-પુષ્પ, ૪-ધૂપ અને ૫-દીપ, તથા અગ્રપૂજાના ત્રણ લેહ છે—૧-અક્ષત-શુદ્ધ ચોખા, ૨-નૈવેદ્ય-સાકર પ્રમુખ અને ૩ કૃત્ત-સોપારી શ્રીફલ પ્રમુખ. એમ અંગપૂજા અને અગ્રપૂજાના બધા મળી સંક્ષેપમાં આઠ લેહ થાય છે અને તેથી ‘અષ્ટપ્રકારી પૂજા’ એવા ઉપનામથી તે પ્રસિદ્ધ છે. આ અષ્ટ પ્રકાર સાથે લાવપૂજા એટલે લાવના હોવાથી પૂજનું કૃણ ઉત્તમ પ્રકારનું મળે છે.

આ અષ્ટ પ્રકારી દ્રવ્ય પૂજા કરતાં આ પ્રમાણે લાવના લાવવી જોઈએ.

^૧૧-જળ પૂજા.

દોહા-જળ પૂજા જીગતે કરો, મેલ અનાદી વિનાશ;
જળ પૂજા કૃણ મુજ હજો માગો એમ પ્રભુ પાસ. ૧

ભાવાર્થ—પ્રભુને અભિષેક કરતાં એવું લાવવું કે હે નાથ ! જેમજળ પક્ષાલનથી બાહ્ય મળનો નાશ થાય છે તેમ આપનું ન્દુવણ કરતાં મારા આત્માના કર્મ મળનો નાશ થાઓ.

૧-પંચામૃત-એટલે ગાયનું દૂધ-દહીં અને ઘી તથા સાકર અને જળ એ પાંચ વસ્તુથી જળ પૂજા થાય છે.

^૧૨-ચંદન પૂજા.

દોહા-આતમ ગુણ વાસન લાણી, ચંદન પૂજા સાર;
જેમ મધવા અપછર કરે, તેમ કરીયે નરનાર. ૨

હે પ્રભુ ! જેમ આ ચંદનમાં શીતલતા રહી છે તેવો શીતલ-
ગુણ આપનામાં સંપૂર્ણ પ્રગટયો છે, તે ગુણ મારામાં પ્રગટે તેટલા
માટે હું ચંદન પૂજા કરૂં છું.

૧-ચંદન પૂજા એ નામથીજ એમ સમજાય છે કે ચંદન ધસીને
પૂજા કરવી. હાલમાં કેસરનો વધારે ઉપયોગ થાય છે અને ચંદન બહુજ
આછું વપરાય છે, તેથી ચંદન પૂજાની શીતલતાનો હેતુ સંપૂર્ણ સચવાતો
નથી માટે ચંદનનો વધારે ઉપયોગ કરવો.

૩-પુંપ પૂજા.

દોહા-હવે ત્રીજી સુમનસ તણી, સુમનસ કરણુ સ્વભાવ ;
ભાવ સુગંધ કરણુ ભણી, દ્રવ્ય કુસુમ પ્રસ્તાવ. ૩

હે પ્રભુ ! આ પુંપમાં જેમ સુગંધ રહી છે, તેમ મારા
આત્મામાં ભાવ સુગંધ-એટલે જ્ઞાનાદિ ગુણ પ્રગટ થાઓ, એવું આ
પુંપ આપને સમર્પણ કરી હું ઇચ્છું છું.

૧-પ્રભુ પૂજન માટે લાવેલાં પુંપો વાસી એટલે ગયા દીવસના
ઉતારેલ ન હોવા જોઈએ તથા ઝાડની નીચે જમીન પર પણ પડેલાં ન
જોઈએ. શરીર શુદ્ધિ પૂર્વક બહુજ વિવેકથી ઉતારેલ પુંપો તથા તેની
માળા પણ શુદ્ધતાથી ગુંથેલી ઉપયોગમાં લેવી.

૪-ધૂપ પૂજા.

દોહા-કર્મ સમિધ દાહન ભણી, ધ્યાનાનલ સળગાય ;
દ્રવ્ય ધૂપ કરી આતમા, સહજ સુગંધિત થાય, ૪

હે પ્રભુ ! જેમ અગ્નિમાં પડેલ ધૂપનો ધૂમાડો ઉંચે ગતિ કરે છે, તે આપના ધ્યાન કે ભક્તિરૂપ અગ્નિમાં મારાં કર્મરૂપ કાષ્ઠ બળી જતાં મારો આત્મા સ્વગુણોથી વાસિત થાઓ.

૧—ધૂપમાં દર્શાવેલ ધૂપ વાપરવો વધારે ઉચિત છે અને તે ધણા સુગંધી દ્રવ્યોનો બનેલો હોવો જોઈએ. કારણકે તેવાં સુગંધી દ્રવ્યોના ધૂપથી દેરાસરમાંના અશુભ રજઃકણો દૂર થઈ સારી સુગંધ પ્રસરે છે. અથવા સારી અગરબત્તીનો ઉપયોગ કરવો.

૫-દીપ પૂજા.

દોહા-પંચમ ગતિ વરવા લાણી, પંચમી પૂજા રસાળ;
કુંવળ રત્ન ગવેખવા, ધરીયે દીપક માળ. ૫

હે પરમાત્મનું ! જેમ આ દીપક અંધકારનો નાશ કરે છે, તેમ મારા આત્મામાં રહેલ અજ્ઞાન રૂપ અંધકાર દૂર કરવા માટે આપની દીપક પૂજા કરું છું.

૧—દીપ શુદ્ધ ઘીનો હોવો જોઈએ. અશુદ્ધ ઘી વાપરવાથી મલીન રજઃકણો પ્રસરે છે. સાથે એ પળુ યાદ રાખવું કે દીવો ઉઘાડો કદી ન રાખવો, તેમ કરતાં ઘણાં જંતુઓ બળી મરી જાય છે; તેથી આશા-તના અને હિંસા બંને દોષ ઉત્પન્ન થાય છે. માટે ઉપયોગ રાખવો.

૬-અક્ષત પૂજા.

દોહા-અક્ષય પદ સાધન લાણી, અક્ષત પૂજા સાર;
જિન પ્રતિમા આગળ મુદા, ધરીયે ભાવ નરનાર. ૬

અક્ષત એટલે ચોખાનો સાથીઓ કરતાં એ લાવવાનું છે કે હે પ્રભુ ! આ સાથીઓમાં દર્શ વેદ ચાર ગનિમાંથી રત્નત્રયીની આરાધનાથી મારો આત્મા મુક્ત થઈ ।મદ્ધાવસ્થાનું અક્ષત સ્થાન પામે.

૧—આ પૂજા જે પોતાની શક્તિ હોય તો સાચા મોતીનો સાથીઓ કરવો અથવા તો ઉંચા પ્રકારના ચોખાનો ઉપયોગ કરવો. હલકા ચોખ કે કણકીના ચોખા વાપરવા નાહ.

૭—નૈવેદ્ય પૂજા.

દોહા—નિર્વેદી આગળ ઠવો, શુચિ નૈવેદ્ય રસાળ,
વિવધ જાતિ પકવાન્નસુ, ભરિ અષ્ટાપદ થાય. ૭

હે નાથ ! આપ સદા અણાહારી છો, માટે આપની પાસે નૈવેદ્ય મૂકી સર્વથા આહારનો ત્યાગ કરી સદાને માટે આપના જેવું અણાહારી પદ માગું છું.

૧—નૈવેદ્ય-એટલે મીઠાઈ-સાથીઓ પર અથવા ખીજ થાળ કે રકા-ખીમાં ધરી મૂકવી; પરંતુ મીઠાઈ ચોખા ઘી સાકરની હોવી જોઈએ અને સાથે બહુજ ચોખખાઈ અને વિવેકથી બનાવેલી હોવી જોઈએ. કંદોઈની દુકાનેથી લાવેલ મીઠાઈનો પૂજામાં ઉપયોગ કરવો યોગ્ય નથી. કારણકે તે શુદ્ધ ઘી તથા સ્વચ્છતાથી બનાવેલ હોતી નથી.

૮—ફળ પૂજા.

દોહા—અષ્ટમી ગતી વરવા ભણી, આઠમી પૂજા સાર;
તરૂ સંચિત ફળ પામિયે, ફળથી ફળ નિરધાર. ૮

હે પ્રભુ ! આ ફલથી આપની પૂજા કરી આપની પાસે એ માગું છું કે મને મોક્ષ રૂપ ફલ પ્રાપ્ત થાઓ.

૧—શ્રીફલ, નારંગી, સંતરા, પપઇ વિગેરે ઉત્તમ પ્રકારના પાકેલાં ફળો સાથીઆ ઉપર અથવા થાળી કે રકાખીમાં પ્રભુ આગળ ધરવાં. પ્રશસ્ત કે સુવાસિત ફળો ધરવાં પણ ક્ષુદ્ર કે હવેલાં ફળોનો પ્રભુ પૂજમાં ઉપયોગ ન કરવો. ઉંચામાં ઉંચાં ફળ વાપરવાં.

એ રીતે અષ્ટ પ્રકારી પૂજની ભાવનાઓ સંક્ષેપમાં કહી પણ એનો અનુક્રમ શી રીતે છે, તે બતાવે છે :—

શરૂઆતમાં દ્રવ્ય શુદ્ધિ સાથે પ્રભુના અંગને પૂજી પંચામૃતથી નહવણુ કરવું. ત્યાર બાદ વાળાકુંચી નહિ પણ શુદ્ધ બારીક કપડાથી અંગ લુંહણ કરવી, તે વખતે અને ચંદન પૂજા વિગેરે કરતાં પોતાનું મુખ સારા રૂબાલથી બાંધવું જાઇએ. ત્યાર બાદ સ્વદેપ કેસર નાંખી શુદ્ધ જળથી ચંદન ધસી તેમાં બને તો ભીમસેની બરાસ વિગેરે સુગંધી દ્રવ્ય નાખી એક નાની વાટકીમાં લઇ ધૂપ કરી—અગરબત્તી અથવા દશાંગ ધૂપ ઉવેખી સુગંધી ધૂપ ફેલાવી પ્રભુની ચંદન પૂજા કરવી. આ પૂજા પ્રભુના નવ અંગે કરવામાં આવે છે. પ્રત્યેક અંગે તિલક કરતાં અર્થ વિચારણા પૂર્વક નીચેની ગાથાઓ બોલવી અને અનુક્રમે તિલક કરવા.

પ્રભુના બંને ચરણાંગુઠે તિલક કરતાં—

જળ ભરી સંપુટ પત્રમાં, યુગલિક નર પૂજાંત ;
ઋષભ ચરણ અંગુઠડો, દાયક ભવજલ અંત. ૧

બંને ઠીંચણ પર તિલક કરતાં—

જનુ બલે કાઉસગ્ગ રહ્યા, વિચર્યા દેશ વિદેશ ;
ખડા ખડા કેવલ લહું, પૂજે જનુ નરેશ. ૨

હાથ કે બંને કાંડા પર તિલક કરતાં—

લોકાંતિક વચને કરી, વરસ્યા વરસી દાન ;
કરકાંડે પ્રભુ પૂજના, પૂજે ભવિ બહુ માન. ૩

ખંને ખખા પર તિલક કરતાં—

માન ગયું હોય અંસથી, દેખી વીર્ય અનંત ;
ભુજા ખલે ભવજલ તર્યા, પૂજે ખંધ મહંત. ૪

નાભી કમલપર તિલક કરતાં—

રત્નત્રયી ગુણ ઉજલી, સકલ સુગુણ વિસરામ ;
નાભિ કમલની પૂજના, કરતાં અવિચલ ધામ. ૫

હૃદય પર તિલક કરતાં—

હૃદય કમલ ઉપશમખલે, ખાળ્યા રાગ ને રોષ ;
હિમ દહે વન ખંડને, હૃદય તિલક સંતોષ. ૬

કંઠ પર તિલક કરતાં—

સોળ પહોર દેઇ દેશના; કંઠ વિવર વર્તુલ ;
મધુર ધ્વનિ સુર નર સુણે, તેણે ગળે તિલક અમૂલ. ૭

લલાટ પર તિલક કરતાં—

તીર્થંકરપદ પુન્યથી, ત્રિભુવન જન સેવંત ;
ત્રિભુવન તિલક સમા પ્રભુ, ભાલ તિલક જયવંત. ૮

શિર શીખા પર તિલક કરતાં—

સિદ્ધ શિક્ષા ગુણ ઉજલી, લોકાંતે ભગ વંત ;
વસીયા તેણે કારણ ભવી, શિર શીખા પૂજંત. ૯

નવાંગે તિલકનો હેતુ—

ઉપદેશક નવ તત્વના, તેણે નવ અંગ જિજ્ઞાંસ ;
પૂજે ખડુ વિધ ભાવથી, કહે શુભ વીર સુણિંદ ૧૦

આ પ્રમાણે નવ અંગે ચંદનના તિલક કરતાં ભાવના સાથે ગાથાઓ બોલવી પછી સુગંધી પુષ્પો કે પુષ્પમાળા ઉપર કહ્યા તેવા શુદ્ધ, નિર્મલ ભાવથી ભાવના ભાવતાં પ્રભુ અંગે ચડાવવાં, ત્યાર બાદ શુદ્ધ ધીનો દીપક કરી પ્રભુ આગળ ધરી ઉપર પ્રમાણે ભાવના ભાવવી. તે પછી સાચા મોતી કે અક્ષતનો સાથીઓ કરી તે પર ઉપર કહ્યા મુજબ શુદ્ધ નૈવેદ્ય અને ફળ રાખી પ્રથમ કહ્યા મુજબ ભાવના ભાવવી. આ રીતે ભાવના પૂર્વક કરેલી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા અષ્ટ મહા સિદ્ધિ અને સિદ્ધના આઠ ગુણને પ્રગટાવે છે.

આ શિવાય પૂજના બીજા સત્તર પ્રકાર પણ ગણાય છે તે આ પ્રમાણે :—

- ૧ નહવણ, ૨ વિલેપન, ૩ વસ્ત્રયુગ, ૪ વાસક્ષેપ,
- ૫ પુષ્પ, ૬ પુષ્પમાળા, ૭ પંચ વર્ણ પુષ્પ, ૮ ચૂર્ણ,
- ૯ ધ્વજા, ૧૦ આભરણ, ૧૧ પુષ્પગૃહ, ૧૨ પુષ્પ પગર,
- ૧૩ અષ્ટ મંગલ, ૧૪ ધૂપ, ૧૫ ગીત, ૧૬ નૃત્ય,
- ૧૭ વાજ્રાંત્ર, એ રીતે સત્તર લેહો સમજવા.

આ અષ્ટ અને સત્તર લેહ શિવાય બીજા એકવીશ પ્રકારે, એક સો આઠ પ્રકારે, અને એક હજાર અને આઠ લેહથી પણ દ્રવ્ય પૂજા થાય છે. આ બધા દ્રવ્ય પૂજના લેહો સાથે ભાવ પૂજા લખે છે; ત્યારે પૂજા કરનાર ઉત્તમ ફલ એટલે સદ્ગતિનું ભાજન થાય છે-મોક્ષ પામી શકે છે.

આ પ્રમાણે દ્રવ્ય પૂજા કર્યા પછી ભાવ પૂજા એટલે પ્રભુના જ્ઞાનાદિ અનંત ગુણો ભાવવા, સ્તવવા અને તેવા ગુણો પોતાના આત્મામાં પ્રગટ થાય એવી પ્રભુ પાસે પ્રાર્થના કરવી જોઈએ.

આ પ્રમાણે દ્રવ્ય અને ભાવનાપૂર્વક પૂજા કર્યા પછી
પાંચ કે સાત દીવા પ્રગટાવી પ્રભુની આરતિ ઉતારવી અને
પછી મંગલ દીવો કરવો. આરતિ ઉતારતી વખતે નીચે પ્રમાણે
અર્થ વિચારી ગાથાઓ બોલવી.

આરતિ.

પહેલી આરતિ પ્રથમ જિણુંદા,
શત્રુન્જય મંડણુ રિખલ જિણુંદા;
શ્રી સિદ્ધાચલ તીર્થે આબ્યા,
પુરવ નવાણું ભવિક મન ભાબ્યા.

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી.

૧

દ્વસરી આરતિ શાંતિ જિણુંદકી,
શાંતિ કરે પ્રભુ શિવ મારગકી;
પારેવો જેણે શરણે રાખ્યો,
કેવલ પામીને ધર્મ પ્રકાશ્યો.

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી.

૨

ત્રીસરી આરતિ શ્રી નેમનાથ,
રાણુલ નારી તારી નિજ હાથ;
સહસ પુરૂષસું સંજમ લીધો,
કરી નિજ કારજ આતમ સીધો.

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી.

૩

ચોથી આરતિ ચિહું ગતિ વારી,
પારસનાથ ભવિક હિતકારી;
ગોડીપાસ સંખેશ્વર પાસ,
ભવિજનની પૂરે મન આશ.

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી. ૪

પંચમી આરતિ શ્રી મહા વીર,
 મેરૂં પદે જેમ રહ્યા ધીર;
 સાઠા બાર વરસ તપ તપીયા,
 કર્મ અપાવીને શિવપુર વસીયા.

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી. ૫

એણિ પદે જિનજીની આરતી કરશે,
 શુભ પરિણામે શિવપુર વરશે;
 એણિ પદે જિનજીની આરતી ગાવે,
 શુભ પરિણામે શિવપુર જાવે;
 કર જોડી સેવક એમ બોલે,
 નહિ કોઈ મારા જિનજીની તોલે. ૬

આરતિ કીજે શ્રી જિનવરકી.

મંગલિક-દીવો.

દીવોરે દીવો મંગલિક દીવો,
 આરતી ઉતારીને બહુ ચિરંજીવો. દીવો.
 સોહામણું ઘેર પર્વ દીવાળી,
 અંબર ખેલે અમરા બાળી. દીવો.
 દીવાળ ભણે એણે કુળ અનુઆળી,
 ભાવે ભગતે વિધન નિવારી. દીવો.
 દીવાળ ભણે એણે કળિકાળે,
 આરતી ઉતારી રાજા કુમારપાળે. દીવો.
 અમ ઘેર મંગલિક તમ ઘેર મંગલિક,
 અતુર્વિધ સંધ ઘેર મંગલિક દીવો. દીવો.

દ્રવ્ય દર્શન કે દ્રવ્ય પૂજન કર્યા પછી ભાવ દર્શન અને ભાવ પૂજન માટે કેટલાંક પ્રચલિત અને ઉપયોગી ચૈત્યવંદનો સ્તવનો અને સ્તુતિઓનો અહીં સંગ્રહ કરેલો છે.

ભાવના.

—*—*—

તે જન્મભાજઃ સ્વલુ જીવલોકે,
 યેષાં મનો ધ્યાયતિ તીર્થનાથમ્;
 વાણી ગુણાન્ સ્તૌતિ કથાં શૃણોતિ,
 શ્રોત્રદ્વયં તે ભવ મુત્તરન્તિ.

અર્થ—આ જગતમાં ખરેખર તેઓજ ભાગ્યશાળી છે કે, જેમનું મન અરિહંત ભગવાનનું ધ્યાન કરે છે, જેમની વાણી પ્રભુના ગુણ ગાય છે અને જેમના કર્ણો પ્રભુના વચનામૃતોનું પાન કરે છે. તે ભવ્ય જીવો આ સંસાર સાગરથી સત્વર તરી બચ છે.

વીતરાગનું ધ્યાન કરે તે વીતરાગ થાય--

વીતરાગં યતો ધ્યાયન્,
 વીતરાગો ભવેદ્ ભવી;
 હૈલિકા ભ્રમરી ભીતા,
 ધ્યાયન્તી ભ્રમરી યથા.

અર્થ—જે ભવ્ય જીવ વીતરાગનું ધ્યાન કરે તે વીતરાગ થાય, જેમ જેણે ભ્રમરીથી ભય પામી તેનું ધ્યાન કરતાં ભ્રમરી થાય છે.

જિન ભક્તિ-યાચના.

જિને ભક્તિ જિને ભક્તિ,
જિને ભક્તિ દિને દિને;
સદા મેસ્તુ સદા મેસ્તુ,
સદા મેસ્તુ દિને દિને. ૧

અર્થ—શ્રી જિનેશ્વર પ્રભુ ઉપર દીવસે દીવસે મારી વધારે ને વધારે ભક્તિ થાઓ એમ હું ઇચ્છું છું. ૧

વીર-પ્રભુનો—

શ્રીમતે વીરનાથાય,
સનાથાયાદ્ભુતશ્રિયા;
મહાનંદ સરોરાજ,
મરાલાયાર્હતે નમઃ ૨

અર્થ—અહ્ભુત લક્ષ્મીએ કરી યુક્ત અને મહા આનંદ (મોક્ષ) રૂપ સરો-વરને હંસની સમાન શોભા પામનારા શ્રીમાન્ વીર પ્રભુને નમસ્કાર થાઓ. ૨

પંચ પરમેષ્ઠીરૂપ મંગલ.

અર્હન્તો ભગવન્ત્ત્વંદ્ર મહિતાઃ સિદ્ધાશ્ચ સિદ્ધિસ્થિતા
આચાર્યા જિનશાસનોન્નતિકરાઃ પૂજ્યા ઉપાધ્યાયકાઃ
શ્રીસિદ્ધાન્તસુપાઠકા મુનિવરા રત્નત્રયારાધકાઃ
પંચૈતે પરમેષ્ઠીનઃ પ્રતિદિનં કુર્વન્તુ વો મંગલમ્. ૧૧।

જિન પ્રતિમા જિન સારિખી, લેદ નહી લવલેશ ;
દર્શન પૂજા ભક્તિથી, તરિયા જીવ અનેક.

અર્થ—યોશક ઇંદ્રોએ કરી પૂજયજ્ઞા અરિહંત ભગવાનો, મોક્ષમાં રહેલા સિદ્ધ ભગવાનો, શ્રી જિનશાસનની ઉન્નતિ કરનારા આચાર્યો, પૂજ્ય એવા ઉપાધ્યાય મહારાજો અને જ્ઞાન, દર્શન તથા ચારિત્રનું આરાધન કરનારા તથા શ્રી સિદ્ધાંતનું અધ્યયન કરનારા મુનિરાજો, આ પાંચ પરમેષ્ઠી ભગવાનો પ્રતિદિન તમારું કલ્યાણ કરો. ૧

આદીશ્વર—સ્તુતિ.

પૂર્ણાનંદમયં મહોદયમયં કૈવલ્ય ચિદ્રૂઢ્મયં,
રૂપાતીતમયં સ્વરૂપરમણં સ્વાભાવિકી શ્રોમયં;
જ્ઞાનોદ્યોતમયં કૃપારસમયં સ્યાદ્વાદ વિદ્યાલયં,
શ્રીસિદ્ધાચલ તીર્થરાજ મનિશં વંદેહમાદીશ્વરંમ્. ૧

અર્થ—પૂર્ણાનંદ ૩૫, મહાઉદય ૩૫, કેવલ જ્ઞાન કેવલ દર્શનવાળા, ૩૫ રહિત, આત્મસ્વરૂપમાં રમણ કરનારા, સ્વભાવિક લક્ષ્મી યુક્ત, જ્ઞાનરૂપ પ્રકાશવાળા, કશ્ચારસયુક્ત સ્યાદ્વાદવિદ્યાના ભંડાર, અને શ્રી સિદ્ધાચલ તીર્થના અધિરાજ એવા શ્રી આદીશ્વર ભગવાનને મારા નિરંતર વંદન હો. ૧

શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્તુતિ.

કમટે ધરણીંદ્રે ચ, સ્વોચિતં કર્મ કુર્વતિ;
પ્રભુસ્તુલ્યમતોવૃત્તિઃ, પાર્શ્વનાથઃ શ્રીયેસ્તુ વઃ ૨

ધરણેંદ્ર સેવા કરતો હતો અને કમક ઉપસર્ગ કરતો હતો; છતાં પણ જેમની બંને ઉપર સમાન દષ્ટિ છે, એવા પાર્શ્વપ્રભુ તમોને ઇષ્ટશ્રી આપો. ૨

૫મું પરમેષ્ઠી-ચૈત્યવંદન.

ખારગુણે અરિહંત દેવ, પ્રણમીજે ભાવે ;
 સિદ્ધ આઠ ગુણ સમરતાં, દુઃખ દોહુગ ભવે. ૧
 આચારજ ગુણ છત્રીશ, પચવીશે ઉવઝાય ;
 સત્યાવીશ ગુણ સાધુના, જપતાં શિવ સુખ થાય. ૨
 અષ્ટોત્તર સય ગુણ મત્રીએ, એમ સમરો નવકાર ;
 ધીર વિમલ પંડિત તણે, નય પ્રણમે નિત સાર. ૩

માંગલિક-ચૈત્યવંદન

સકલ કુશલવલ્લિઃ પુષ્કરાવર્તમેધો,
 દુરિત તિમિરમાનુઃ કલ્પવૃક્ષોપમાનઃ ;
 ભવજલનિધિપોતઃ સર્વ સંપત્તિ હેતુઃ,
 સ ભવતુ સતતં વઃ શ્રેયસે પાર્શ્વનાથઃ. ૧

અર્થ—સર્વ કુશલતાની લત તુલ્ય, પુષ્કરાવર્ત મેધ સમાન, પાપાં-
 ધકારને હણવામાં સૂર્ય સમાન, કલ્પ વૃક્ષ જેવા, સંસાર સમુદ્રથી પાર
 કરવામાં નાવ જેવા, અને સર્વ સંપદામાં હેતુ એવા શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન
 નિરંતર તમારા કલ્યાણ માટે થાઓ—તમોને કલ્યાણ આપો. ૧

નવકાર મંત્ર, શત્રુંજય તીર્થ અને વીતરાગની
 અસાધારણતા.

નમસ્કાર સમો મંત્રઃ શત્રુંજય સમોગિરિઃ ;
 વીતરાગ સમો દેવો, ન જ્ઞાતો ન ભવિષ્યતિ. ૨

જેમ નમસ્કાર સમાન કોઈ મંત્ર નથી. શત્રુંજય તુલ્ય કોઈ તીર્થ
 નથી, તેમ શ્રી વીતરાગ સમાન દેવ થયા નથી અને થવાનાએ નથી.

શ્રી અરિહંત આદિદેવ—ચૈત્યવંદન.

અરિહંત નમો ભગવંત નમો, પરમેશ્વર શ્રી જિનરાજ નમો ;
 પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રેમે પેખત, સિદ્ધાં સઘળાં કાજ નમો. અરિ. ૧
 પ્રભુ પારંગત પરમ મહોદય, અવિનાશી અકલંક નમો ;
 અજરામર અદ્ભુત અતતિશય નિધિ, પ્રવચન જલધિમયંક
 નમો અરિ. ૨

તિહુયણુ ભવિયણુ જણુ મણુ વંછિય, પૂરણુ દેવ રસાલ નમો ;
 લગિ લગિ પાય નમું હું બાલે, કર જોડીને ત્રિકાલ નમો. અરિ. ૩
 સિદ્ધ પુદ્ધ તું જગજન સજ્જન, નયનાનંદન દેવ નમો ;
 સકલ સુરાસુર નરવર નાયક, સારે અહુનિશિ સેવ નમો. અરિ. ૪
 તું તીર્થંકર સુખર સુખકર સાહેબ, તું નિષ્કારણુ બંધુ નમો ;
 શરણાગત જીવન કિતવત્સલ, તું હીં કૃપારસ સિંધુ નમો. અરિ. ૫
 કેવલજ્ઞાનાદર્શે દર્શિત, લોકાલોક સ્વભાવ નમો ;
 નાશિત સકલ કલંક કલુષ ગણુ, દુરિત ઉપદ્રવ ભાવ નમો. અરિ. ૬
 જગ ચિંતમાણિ જગગુરૂ જગહિત, -કારક જગજનનાથ નમો ;
 ઘોર અપાર ભવોદધિ તારણુ, તું શિવપુરનો સાથ નમો. અરિ. ૭
 અશરણુ શરણુ નિરાગ નિરંજન, નિરૂપાધિક જગદીશ નમો ;
 બોધ દીપો અનુપમ દાનેશ્વર, જ્ઞાન વિમલ સૂરીશ નમો. અરિ. ૮

શ્રી સીમંધર—ચૈત્યવંદન.

શ્રી સીમંધર જગધણી, આ ભરતે આવો ;
 કરૂણાવંત કરૂણા કરી, અમને વંદાવો. ૧
 સકલ ભક્ત તુમે ધણી, જો હોવે અમ નાથ ;
 ભવો ભવ હું છું તાહરો, નકિ મેલું હવે સાથ. ૨

સયલ સંગ છંડી કરી ચારિત્ર લઇશું ;
 પાય તુમારા સેવીને, શિવરમણી વરીશું. ૩
 એ અલજો મુજને ઘણોએ, પૂરો સીમંધર દેવ ;
 ઇહાં થકી હું વીનવું, અવધારો મુજ સેવ. ૪

શ્રી નેમનાથ—ચૈત્યવંદન.

બાવીશમા શ્રી નેમનાથ, નિત્ય ઉડી વંદો ;
 સમુદ્ર વિજય સુત ભાનુ સમ, ભવિજન સુખ કંદો. ૧
 સઘન શ્યામ દુતિ દેહની, દશ ધનુષ્ય શરીર ;
 અમિતક્રાંતિ યાદવ ધણી, ભાંજે ભવતીર. ૨
 રાજ્યમતી રમણી તજીએ, બ્રહ્મચર્ય ધર ધીર
 શિવરમણી સુખ વિલસતાં, રૂપ નમે ધરી ધીર ; ૩

શ્રી વિમલાચલ—ચૈત્યવંદન.

શ્રી વિમલ કેવલ જ્ઞાન કમલા—કલિત ત્રિભુવન હિતકરં
 સુરરાજ સંસ્તુત ચરણપંકજ, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૧
 વિમલ ગિરિવર શૃંગ મંડળ, પ્રવર ગુણગુણ ભૂધરં ;
 સુર અસુર કિન્નર કોડિ સેવિત, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૨
 કરતી નાટક કિન્નરી ગણ, ગાય જિનગુણ મનહરં ;
 નિર્જરાવલિ નમે અહોનિશ, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૩
 પુંડરીક ગણપતિ સિદ્ધિ સાધી, કોડી પણ મુનિ મનહરં ;
 શ્રી વિમલ ગિરિવર શૃંગ સિદ્ધા, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૪
 નિજ સાધ્ય સાધન સુર મુનીવર, કોડીનંત એ ગિરિવરં ;
 મુક્તિ રમણી વર્યા રંગે, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૫

પાતાલ નર સુરલોક માંહે, વિમલ ગિરિવર તો પરં ;
 નહિ અધિક તીરથ તીર્થપતિ કહે, નમો આદિ જિનેશ્વરં. ૬
 એમ વિમલ ગિરિવર શિખર મંડળુ, દુઃખ વિહંડળુ ધ્યાઈએ ;
 નિજ શુદ્ધ સત્તા સાધનાર્થે પરમ જ્યોતિ નિપાઈએ. ૭
 જિત મોહ કોહ વિછોહ નિદ્રા, પરમપદસ્થિત જયકરં ;
 ગિરિરાજ સેવાકરણુ તત્પર, પદ્મવિજય સુહિતકરં. ૮

શ્રી પાર્શ્વનાથ—ચૈત્યવંદન.

આશ પૂરે પ્રભુ પાસળુ, ત્રોડે લવપાશ ;
 વામા માતા જનમીયા, અહિલંછન જસ. ૧
 અશ્વસેન સુત સુહંકરૂ, નવ હાથની કાયા,
 કાશી દેશ વારાણસી, પુણ્યે પ્રભુ આયા. ૨
 એક સો વર્ષનું આઉખુંએ, પાળી પાસ કુમાર ;
 પદ્મ કહે મુગતે ગયા, નમતાં સુખ નિરધાર. ૩

શ્રી શત્રુંજય—ચૈત્યવંદન.

શ્રી શત્રુંજય સિદ્ધ ક્ષેત્ર, દીઠે દુરગતિ વારે ;
 ભાવ ધરીને જે ચઢે, તેને લવપાર ઉતારે. ૧
 અનંત સિદ્ધનો એ ઠામ, સકલ તીરથનો રાય ;
 પૂરવ નવાણું રિખલદેવ, જ્યાં ઠવિઆ પ્રભુ પાય. ૨
 સૂરજ કુંડ સોહામણો, કવિડ જક્ષ અભિરામ ;
 નાભિરાય કુલ મંડણો, જિનવર કરૂં પ્રણામ. ૪

પુંડરીક ગિરિ-મહિમા-સ્તુતિ.

પુંડર ગિરિ મહિમા, આગમમાં પ્રસિદ્ધ ;
 વિમલાચલ ભેટી, લડિયે અવિચલ રિદ્ધ,
 પંચમી ગતિ પહોતા, મુનિવર કોડાકોડ,
 એણે તીરથ આવી, કર્મ વિપાતક છોડ. ૧

શ્રી રિખભદ્રેવ-સ્તુતિ.

પ્રહુ ઉઠી વંદ્ધ રિખભદ્રેવ ગુણવંત,
 પ્રભુ બેઠા સોહે સમવસરણુ ભગવંત ;
 ત્રણ છત્ર ખિરાજે આમર ઢાળે ઇંદ્ર,
 જિનના ગુણ ગાવે સુરનર નારીના વૃંદ ૧
 આદિ જિનવર રાયા, જાસ સોવન્ન કાયા,
 મરૂદેવી માયા, ધોરી લંછન પાયા ;
 જગત સ્થિતિ દીપાયા, શુદ્ધ ચારિત્ર પાયા,
 કેવલ શ્રી રાયા, મોક્ષ નગરે સિધાયા. ૨

શ્રી શત્રુજય તીર્થ-સ્તુતિ.

શ્રી શત્રુજય તીરથ સાર, ગિરિવરમાં જેમ મેરૂ ઉદાર,
 ઠાકોર રામ અપાર ;
 મંત્રમહીં નવકારજ જાણું, તારામાં જેમ ચંદ્ર વખાણું,
 જળધર જળમાં જાણું ;
 પંખીમાં જેમ ઉત્તમ હંસ, કુળમાંહી જેમ રિખભનો વંશ,
 નાસિતણે એ અંશ ;
 ક્ષમાવંતમાં શ્રી અરિહંત, તપ શૂરામાં મહા મુનિવંત,
 શત્રુજે ગયા ગુણવંત. ૧

શ્રી જિનરાજ—ચૈત્યવંદન.

- જય જય શ્રી જિનરાજ આજ, મળીયો મુજ સ્વામી ;
અવિનાશી અકલંક રૂપ, જગ અંતરભમી. ૧
- રૂપારૂપી ધર્મ દેવ, આતમ આરામી ;
ચિદાનંદ ચેતન અચિંત્ય, શિવલીલા પામી. ૨
- સિદ્ધ બુદ્ધ તુજ વંદતાંએ, સકલ સિદ્ધવર બુદ્ધ ;
પરમ પ્રભુ જિન ધ્યાનથી, પ્રગટે આતમ રિદ્ધ. ૩
- કાલ અનંત થાવર ઘરે, ભમીયો ભવમાંડી ;
વિગલે દ્રિયમાંહે વસ્યો, ચિરતા નહિ કયાંડી. ૪
- તિર્યંચ પંચે દ્રિય મહીં, દેવપણે આયો ;
કરી કુકર્મ નરકે ગયો, દરસન નવિ પાયો. ૫
- એમ અનંતકાલે કરી, પામ્યો નર અવતાર ;
હુવે જગ તારણુ તું મળ્યો, ભવજળ પાર ઉતાર. ૬

શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ—ચૈત્યવંદન.

- જય ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ, જય ત્રીભુવન સ્વામી ;
અષ્ટ કર્મ રિપુ જીતીયા, અષ્ટમી ગતિ પામી. ૧
- પ્રભુ નામ આનંદકંદ, સુખ સંપતિ લહીએ
પ્રભુ નામે ભવ ભવતણા, પાતક સમ દહીએ. ૨
- ૐ હ્રીં વર્ણુ જોડી કરીએ, જપીએ પારસ નામ ;
વિષ અમૃત થઇ પરિણમે, લહીએ અવિચલ ધામ. ૩

શ્રી શત્રુઞ્જય—સ્તુતિ.

શ્રી શેત્રુંજે આદિ જિન આવ્યા,
 પૂરવ નવાણું વારણ;
 અનંત લાલ તિહાં જિનવર જાણી.
 સમવસર્યા નિરધારણ;
 વિમલ ગિરીવર મહિમા મોટો,
 સિદ્ધાચલ એહ ઠામોણ;
 કાંકરે કાંકરે અનંતા સિદ્ધા,
 એક સો ને આઠ ગિરિ નામોણ. ૧

પ્રભુ દર્શન—દુર્લભતા.

અસ્મિન્નપાર ભવવારિ નિર્ધૌ મુનીશ,
 મન્યે ન મે શ્રવણ ગોચરતાં ગતોસિ;
 આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્ર પવિત્ર મંત્રે,
 કિંવા વિપદ્વિષધરી સવિધં સમેતિ. ૧

અર્થ—હે નાથ! સંસાર સાગરમાં ભમતાં આપનું નામજ મારા સાંભલવામાં નથી આવ્યું એમ મને લાગે છે. કારણ કે આપના નામથી પાવન થયેલ મંત્ર જો સાંભલવામાં આવે, તો વિપદા રૂપ સર્પિણી શું પાસે આવી પરાલવ કરી શકે? અર્થાત્ ન કરી શકે. ૧

પ્રભુ આરાધક-અનુમોદના.

ધન્યાસ્ત એવ મુવનાધિપ : યે ત્રિસંધ્ય-
 મારાધયન્તિ વિધિવદ્વિધુનાન્યકૃત્યા :
 ભક્ત્યાંલ્લસત્પુલક પદ્મલ દંહ દંશા :
 પાદદ્વયં તવ વિભાં । મુવિ જન્મભાજ : ?

અર્થ—હે ભુવનેશ્વર ! અન્ય સંસારી કામો મૂકીને જે પ્રાણીઓ ભક્તિથી રોમાંચિત થઈ હે વિભો ! આપના ચરણનું ત્રણે વખત આરાધન કરે છે; તેજ પ્રાણીઓ ધન્ય અને કૃતકૃત્ય છે. ૧

શ્રી શાંતિનાથ પ્રભુ ધ્યાનાનંદ.

સ્તવન—ભૈરવી—રાગમાં—

હમ મગન ભયે પ્રભુ ધ્યાનમેં,
 બીસર ગઈ દુવિધા તન મનકી ;
 અચિરા સુત ગુનગાનમેં. હમ.
 હારહર પ્રદ્ધા પુરંદરકી ઋદ્ધિ,
 આવત નાંહિ કૈઉ માનમેં ;
 ચિદાનંદકી મોજ મચી હે,
 સમતા રસકે પાનમેં હમ. ૧
 ઇતને દિન તું નાંહી પીછાન્યો,
 મેરો જન્મ ગમાયો અજનમેં ;
 અબ તો અધિકારી હોઈ એકે,

પ્રભુ શુન અખય-ખજનમે'. હમ. ૨

ગઈ દીનતા સખહી હમારી,

પ્રભુ તુજ સમકિત-દાનમે' ;

પ્રભુ શુન અનુભવ રસકે આગે,

આવત નાંહી કોઉ માનમે'. હમ. ૩

જિનહી પાયા તિનહી છીપાયા,

ન કહે કોઉકે કાનમે' ;

તાલી લાગી જખ અનુભવકી,

તખ જાને સૌ શાનમે'. હમ. ૪

પ્રભુ શુન અનુભવ અંદ્રહાસ્યજયુ',

સૌ તો ન રહે મ્યાનમે' ;

વાચક જશ કહે મોહ-મહાઅરિ,

જીત લીયો હૈ મેદાનમે'. હમ. ૫

— —

શ્રી રિખભદ્રેવ-સ્તવન.

મૂર્તિ-ગુણ-રમણીયતા.

સારંગ-રાગમાં.

માતા માઝ દેવીના નંદ !

દેખી ત્હારી મુરતી માઝં મન લોભાણુંજી,

માઝં ચિત્ત લોભાણુંજી,

દેખી ત્હારી મુરતી માઝં દિલ લોભાણુંજી. એ ટેક.

કરુણા નાગર કરુણા સાગર,
કાયા કંચન પ્રાન ;
ધોરી લાંછન પાઉલે કાંઈ,
ધનુષ પાંચસે માન. માતા. ૧

ત્રિગટે બેસી ધર્મ કહતા,
સુણે પરબદા બાર ;
ચોજન ગામિની વાણી મીઠી,
વરસંતી જળધાર. માતા. ૨.

ઉરવસી રૂડી અપહરાને,
રામા છે મનરંગ ;
પાચે નેપુર રણેઝણે કાંઈ,
કરતી નાટારંભ. માતા ૩

તુંહી બ્રહ્મા તુંહી વિધાતા,
તું જગ તારણુહાર ;
તુજ સરીખો નહિ દેવ જગતમાં,
અરવડીયા આધાર. માતા. ૪

તુંહી બ્રાતા તુંહી ત્રાતા,
તુંહી જગતનો દેવ ;
સુરનર કિન્નર વાસુદેવા,
કરતા તુજ પદ સેવ. માતા. ૫

શ્રી સિદ્ધાચલ તીરથ કેરો,
રાબ રિખબ જિણુંદ ;
કીર્તિ કરે માણેક મુનિ તારી,
ટાલો ભવલય કુંદ માતા ૬

શ્રી અજિતજિન—સ્તવન,

અપૂર્વ પ્રીત.

- ઓધવજી સંદેશો કેજે શ્યામને—એ લયમાં.
 પ્રીતલડી બંધાણીરે અજિત જિણુંદસું
 પ્રભુ પાળે ક્ષણ એક મુને ન સુહાયજે ;
 ધ્યાનની તાલીરે લાગી નેહસું ;
 જલદ ઘટા જિમ શિવમુત વાહન દાયજે. પ્રીતલડી. ૧
- નેહ ઘેલું મન માફરે પ્રભુ અલજે રહે,
 તન મન ધન એ કારણથી પ્રભુ મૂજજે ;
 મારે તો આધારરે સાહેબ રાવલો,
 અંતરગતનું પ્રભુ આગળ કહું ગૂજજે. પ્રીતલડી ૨
- સાહેબ તે સાચોરે જગમાં જાણીએ,
 સેવકનાં જે સહજ સુધારે કાજજે ;
 એહવેરે આચરણે કેમ કરીને રહું ;
 ખીરફ તુમારો તારણ તરણ જહાજજે. પ્રીતલડી ૩
- તારકતા તુજ માંહેરે શ્રવણે સાંભલી,
 તેથી હું આબ્યો છું દીનદયાલજે ;
 તુજ કરૂણાની લહેરેરે મુજ કારજ સરે,
 ઘણું શું કહીએ જાણુ આગળે કૃપાલજે. પ્રીતલડી ૪
- કરૂણાધિક કીધીરે સેવક ઉપરે,
 ભવલય ભાવઠ ભાંગી ભક્તિ પ્રસંગજે ;
 મન વંછિત ફલિઆરે જિન આલંબને,
 કર જોડીને મોહન કહે મન રંગજે. પ્રીતલડી. ૫

શ્રી પ્રથમજિન—સ્તવન.

અતિશય—મહિમા.

પ્રથમ જિનેશ્વર પ્રભુમીએ, જસ સુગંધીરે કાય ;
 કલ્પ વૃક્ષ પરે તાસ ઇંદ્રાણી નયન જે, ભૂંગ પરે લપટાય. પ્ર. ૧
 રોગ ઉરગ તુજ નવિનડે, અમૃત જે આસ્વાદ ;
 તેહથી પ્રતિહત તેહમાનુ કેઇ નવિ કરે, જગમાં તુમસુ' વાદ. પ્ર. ૨
 વગર ઘેઇ તુજ નિરમત્રી, કાયા કંચનવાન ;
 નહિ પ્રસ્વેદ લગાર તારે તુ' તેહને, જે ધરે તાહરું ધ્યાન. પ્ર. ૩
 શ્વાસોશ્વાસ કમળ સમો, તુજ લોકોત્તર વાત ;
 દેખે ન આહાર નીહાર ચર્મ ચક્ષુ ધણી, એવા તુજ અવદાત. પ્ર. ૪
 રાગ ગયો તુજ મન થકી, તેહમાં ચિત્ર ન કોય ;
 રૂધિર આમિષથી રોગ ગયો તુજ જન્મથી, દૂધ સહોદર હોય. પ્ર. ૫
 ચાર અતીશય મૂલથી, ઓગણીશ દેવના કીધ ;
 કર્મ ખખ્યાથી અગીઆર ચોત્રીશ એમ અતીશય, સમવાયાંગે
 પ્રસિદ્ધ. પ્ર. ૬

જિન ઉત્તમ ગુણુ ગાવતાં, ગુણુ આવે નિજ અંગ ;
 પદ્મવિજય કહે એમ સમય પ્રભુ પાલજે, જેમ થાઉં
 અક્ષય અભંગ. પ્ર. ૭

શ્રી સીમંધરજિન—સ્તવન.

ચંદ્રદ્વારાએ સંદેશો.

સુણો ચંદાળ, સીમંધર પરમાતમ પાસે જાજો,
 મુજ વીનતડી, પ્રેમ ધરીને એણિપરે તુમ સંભળાવજો.

- જે ત્રણ ભુવનનો નાયક છે,
જસ ચોસઠ ઇંદ્ર પાયક છે;
નાણુ દરિસણુ જેહને ખાયક છે. સુણો. ૧
- જેની કંચન વરણી કાયા છે,
જસ ઘોરી લંછન પાયા છે;
પુ'ડરીગિણિ નયરીનો રાયા છે. સુણો. ૨
- ખાર પરખદા માંહે બિરાજે છે,
જસ ચોત્રીશ અતિશય છાજે છે;
ગુણ પાંત્રીશ વાણીએ ગાજે છે. સુણો. ૩
- લવિ જનને તે પડિ મોહે છે,
તુમ અધિક શીતલ ગુણ સોહે છે;
રૂપ દેખી લવિજન મોહે છે. સુણો. ૪
- તુમ સેવા કરવા રસિયો છું,
પણ ભરતમાં દૂરે વસીયો છું;
મહા મોહરાય કર ફસીયો છું. સુણો. ૫
- પણ સાહેબ ચિત્તમાં ધરીયો છે,
તુમ આણુ ખડગ કર ગ્રહીયો છે;
હવે કાંઇક મુજથી ડરીયો છે. સુણો. ૬
- જિન ઉત્તમ પૂંઠ હવે પૂરો,
કહે પદ્મવિજય થાઉં શૂરો;
તો વાર્ધે મુજ મન અતિ નૂરો. સુણો. ૭

શ્રી વીરપ્રભુ-સ્તવન.

વીર-વિરહ.

મારગ દેશક મોક્ષનોરે, કેવલજ્ઞાન નિધાન;
 ભાવ દયા સાગર પ્રભુરે, પર ઉપગારી પ્રધાનરે. ૧
 વીર પ્રભુ સિદ્ધ થયા, સંઘ સકલ આધારોરે;
 હવે ઇચ્છા ભરતમાં, કેણુ કરશે ઉપગારોરે. વીર. ૨
 નાથ વિહુણું સૈન્ય જ્યુરે, વીર વિહુણોરે સંઘ;
 સાધે કેણુ આધારથીરે, પરમાનંદ અભંગરે. વીર. ૩
 માત વિહુણો ખાળ જ્યુરે, અરહો પરહો અથડાય;
 વીર વિહુણા જીવડારે, આકુળ વ્યાકુળ થાયરે. વીર. ૪
 સંશય છેદક વીરનોરે, વિરહ તે કેમ ખમાય;
 જે દીઠે સુખ ઉપજેરે, તે વિષુ કેમ રહેવાયરે. વીર. ૫
 નિર્યામિક ભવ સમુદ્રનોરે, ભવ અટવી સત્થવાહ;
 તે પરમેશ્વર વિષુ મળેરે, કેમ વાધે ઉત્સાહરે. વીર. ૬
 વીર થકાં પણ શ્રુત તણોરે, હતો પરમ આધાર;
 હવે ઇહાં શ્રુત આધાર છેરે, અહો! જિનમુદ્રા સારરે. વીર. ૭
 ત્રણ કાળે સવિ જીવનેરે, આગમથી આણુંદ;
 સેવો ધ્યાવો ભવિજનારે, જિન પડિમા સુખકંદરે. વીર. ૮
 ગણધર આચારજ મુનિરે, સહુને ઇચ્છિપરે સિદ્ધ;
 ભવ ભવ આગમ સંગથીરે, દેવચાંદ પદ લીધરે. વીર. ૯

શ્રી સંભવનાથ-સ્તવન.

સ્વાત્મ સ્થિતિ-કથન.

સાહિબ સાંભળોરે, સંભવ અરજ હમારી,
 ભવો ભવ હું ભમ્યોરે, ન લહિ સેવા તુમારી;
 નરકનિગોહમારે, ત્યાં હું બહુ ભવ ભમિયો,
 તુમ વિના હુઃખ સદ્યારે, અહોનિશ કોધે ધમધમિયો. સા. ૧

ઇદ્રિય વશ પડ્યો પડ્યોરે, પાળ્યાં વ્રત નવિ સુ'સે',
ત્રસ પણ નાવ ગણ્યારે, હણીયા થાવર હુ'સે';
વ્રત ચિત્ત નવિ ધર્યારે, ખીજીં સાચું ન ખોલ્યું,
પાપની ગોઠડીરે, તિહાં મેં હૈયડું ખોલ્યું. સા. ૨

ચોરી મેં કરીરે, ચઠવિહ અદત્ત ન ટાળ્યું,
શ્રી જિન આણસુ'રે, મેં નવિ સંજમ પાળ્યું;
મધુકર તણી પરેરે, શુદ્ધ ન આહાર ગવેખ્યો,
રસની લાલચેરે, નીરસ પિંડ ઉવેખ્યો. સા. ૩

નર ભવ દોહિલોરે, પામી મોહ વશ પડીયો,
પર સ્ત્રી દેખીનેરે, મુજ મન તીહાં જઈ અડીયો;
કામ ન કેા સર્થુ'રે, પાપે પિંડ મેં ભરીઓ,
શુદ્ધ બુદ્ધ નવી રહીરે, તેણે નવિ આતમ તરીઓ. સા. ૪

લક્ષ્મીની લાલચેરે, મેં બહુ દીનતા દાખી,
તોપણ નવી મળીરે, મળી તો નવી રહી રાખી;
જે જન અભિલખેરે, તે તો તેહથી નાશે,
તૃણ સમ જે ગણેરે, તેહની નિત્ય રહે પાસે. સા. ૫

ધન્ય ધન્ય તે નરારે, એહનો મોહ વછોડી,
વિષય નિવારિનેરે, જેહને ધરમમાં જોડી;
અભક્ષ્ય તે મેં ભખ્યાંરે, રાત્રી ભોજન કીધાં,
વ્રત છ નવિ પાળીયાંરે, જેહવાં મૂળથી લીધાં. સા. ૬

અનંત ભવ હું ભમ્યોરે, ભમતાં સાહિય મળીયો,
તુમ વિના કેાણુ દીયેરે, ખોધિ-ચણુ મુજ બળીયો;
સંભવ આપજેરે, ચરણ કમળ તુમ્હ સેવા,
નય એમ વીનવેરે, સુણજો દેવાધિદેવા. સા. ૭

શ્રી વિમલનાથ સ્તવન.

સ્વાત્મ-ગર્હણા.

લૈરવી-રાગમાં.

પ્રભુજી મુજ અવગુણ મત દેખો-એ ટેક.

રાગદશાથી તું પ્રભુ ન્યારો, હું મન રાગે ઘાલું ;
દ્વેષ રહિત તું સમતાલીનો, દ્વેષ મારગ હું ચાલું. પ્રભુજી. ૧
મોહ લેશ ફરસ્યો નહિ તુંહિ, મોહ લગન મુજ પ્યારી ;
તું અકલંકી કલંકી હું તો, એ પણ રહણી ન્યારી. પ્રભુજી. ૨
તુંહિ નિરાશ ભાવપદ સાધે, હું આશા સંગ વિલુદ્ધો ;
તું નિશ્ચલ હું ચલ તું સૂધો, હું આચરણે ઉધો. પ્રભુજી. ૩
તુજ સ્વભાવથી અવળા મહારા, ચરિત્ર સકલ જગ બાણ્યા ;
ભારે ખમાવંત પ્રભુ કહેતાં, ન ઘટે મોઢે આણ્યા. પ્રભુજી. ૪
પ્રેમ નવલ જો હોયે સવાઈ, વિમલનાથ મુખ આગે ;
કાંતિ કહે ભવવન ઉતરતાં, તો વેલા નવિ લાગે. પ્રભુજી. ૫

શ્રી વીરપ્રભુ—સ્તવન.

આજ્ઞા-પ્રમાણ.

નારે પ્રભુ નહીં માનું,
નહીં માનુંરે અવરની આણુ. નારે પ્રભુ.
મહારે તાહરું વચન પ્રમાણુ. નારે પ્રભુ.
હરિહરાદિક દેવ અનેરા,
તે દીઠા જગમ્હાંયરે ;
ભામિની ભરમ બ્રગુટીયે' ભૂલ્યા,
તે મુજને ન સુઢાય. નારે પ્રભુ. ૧

- કેઇક રાગી કેઇક દેખી,
કેઇક લોભી દેવરે ;
કેઇક મદ માયાથી ભરિયા,
કેમ કરીએ તસ સેવ. નારે પ્રભુ. ૨
- મુદ્રા પણ તેમાં નવિ દીસે પ્રભુ,
તુજ માંહેલી તલ માતરે ;
તે દેખી દિલડું નવિ રીઝે,
શી કરવી તેહની વાત. નારે પ્રભુ. ૩
- તું ગતિ તું મતિ તું મુજ પ્રીતમ,
જીવ જીવન આધારરે ;
રાત દીવસ સ્વપ્નાંતર તુંહી,
તુંહિ મ્હારે નિરધાર. નારે પ્રભુ. ૪
- અવગુણ સરવે ઉવેખીને પ્રભુ,
સેવક કરિને નિહાલરે ;
જગ બંધવ ! એ વીનતિ મ્હારી,
મ્હારાં સવિ દુઃખ દૂરે ટાલ. નારે પ્રભુ. ૫
- ચોવિશમા જિન ત્રિભુવન સ્વામી,
સિદ્ધારથના નંદરે ;
ત્રિશલાજીના ન્હાનડીયા પ્રભુ,
તુમ દીઠે અતિ આનંદ નારે પ્રભુ. ૬
- સુમતિ વિજય કવિ રાયનોરે,
રામવિજય કર જોડરે,
ઉપગારી અરિહંતજી મ્હારા,
ભવ ભવના બંધ છોડ. નારે પ્રભુ ૭

શ્રી આદિનાથ સ્તવનાં

ભવમુક્ત કરવા-ક્ષાયક યાચના.

ધનાશ્રી અથવા ભૈરવીમાં.

ભવજળ પાર ઉતાર, જિણુંદણ.

ભવજળ પાર ઉતાર;

મુજ પાપીને તાર. જિણુંદણ-ભવ એ ટેક.

શ્રી સિદ્ધાચલ તીરથ રાજ,

ત્રણ ભુવનમાં સાર; જિણુંદણ-ભવ.

પૂરવ નવાણું વાર શેત્રુંજે,

આળ્યા શ્રી નાભિ કુમાર. જિણુંદણ-ભવ. ૧

આજ હુમારે મુરતરૂ પ્રગટયો,

દીઠો પ્રભુ હેઢાર; જિણુંદણ-ભવ.

ભવો ભવ ભટકી શરણે આળ્યો,

રાખો લાજ આ વાર. જિણુંદણ-ભવ. ૨

ભરતાદિકે અસંખ્યને તાર્યા,

તિમ પ્રભુ મુજને તાર; જિણુંદણ-ભવ.

માતા મારૂદેવાને દીધું,

કેવળ જ્ઞાન ઉદાર. જિણુંદણ-ભવ. ૩

ક્ષાયક સમકિત મુજને આપો,

એહિજ પરમ આધાર; જિણુંદણ-ભવ.

દીન હયાણુ હરિસન દીજે,

પાય પડું સો વાર. જિણુંદણ-ભવ. ૪

અવસર પામી અરજ સુણીને,

વીનતડી અવધાર; જિણુંદણ-ભવ.

નીતિ વિજયના બાળ સિદ્ધિનું,

આવાગમન નિવાર. જિણુંદણ-ભવ. ૫

શ્રી પ્રથમ જિણુંદ સ્તવન.

પ્રભુ—શરણુ યાંચા.

સારંગ—રાગમાં.

વિમલાચલવાસી મહારા બહાલા,
સેવકને વિસારો નહીં—હે વિસારો નહીં
જળવિના મીન દુઃખ અતિ પામે,
જિણુંદ આપ જાણો સહી આપ જાણો સહી.

એ ટેક.

દુઃખ હરનારા ભવિજન પ્યારા,
શરણે છું મહારાજ ;
ચાર ચોર મુજ કેડે પડીયા,
પુણ્ય રતનને કાજ.

સેવકને. ૧

પાપી ચંડાળો પકડી મુજ,
માલ હરી લેનાર ;
પ્રભુજીને મુજ બહારે આવો,
તો છું ઉગરનાર.

સેવકને. ૨

જન્મ મરણનાં દુઃખ વેઠયાં બહુ,
તોય ન આવ્યો પાર ;
તે દુઃખને દૂર કરવા કારણ,
આવ્યો તુમ દરબાર.

સેવકને. ૩

અરજી ઉર ધરી નેહ નજર કરી,
સેવકની કરો સાર ;
કૃપાતણા હે સિંધુ ! તુમ વિણ,
કેાણ ઉતારે પાર ?

સેવકને. ૪

ભવ ભય ભંજન ભગવંત કરો,
મુજ કઠણ કરમનો નાશ ;
પદ પંકજ રહે પ્રાણ મધુકર,
પૂરો મનની આશ.

સેવકને. ૫

શ્રી આદીશ્વર—આરતી.

જય જય આરતી આદિ જિજ્ઞાંસા, નાભિરાયા માડુદેવીકો નંદા.	જય. ૧
દ્વસરી આરતી દીનદયાલા, કેવલ જ્ઞાને જગ અભુવાલા.	જય. ૨
ત્રીસરી આરતી ત્રિભુવન દેવા, સુર નર ઇંદ્ર કરે ત્હારી સેવા	જય. ૩
ચોથી આરતી ચક્રગતિ ચૂરે, મનવંછિત શિવ સુખ ફલ પૂરે	જય. ૪
પંચમી આરતી પુન્ય ઉપાયા, મૂલચંદ્રે રિખભ ગુણ ગાયા.	જય. ૫

મંગળ દીવો.

દીવોરે દીવો મંગળીક દીવો, આરતિ ઉતારો ને બહુ ચીરંજીવો
દીવોરે—
સોહામણે ઘેર પર્વ દીવાળી, અંબર ખેલે અબળા બાળી; દીવોરે—
દીપાળ ભણે એને દેવ અભુવાળી, લાવે ભકતે વિધન નિવારી
દીવોરે—
દીપાળ ભણે એણે કળીકાળે, આરતિ ઉતારી રાજા કુંવરપાળે
દીવોરે—
તમ ઘર મંગળીક અમ ઘર મંગળીક, મંગળીક ચતુર્વિધ સંઘઘર
હોજો દીવોરે—

મંગલ દીવો.

ધનાશ્રી....રાગમાં.

જિનવર જગત દયાળ, ભવિયાં—
જિનવર જગત દયાલ.
પ્રીતે પ્રભુની આરતી કરતાં,
વિધટે આરતિ બલ.

એ ટેક.

ભવિયાં. ૧

મંગલ કાળે મંગલ દીયો.

કરતાં મંગલ માલ.

ભવિયાં ૨

પ્રભુ ગુણુ ગાતાં પ્રભુ ગુણુ પ્રગટે,

આણી ભાવ રસાલ.

ભવિયાં ૩

જય જય જગદીશ્વર પરમાત્મ.

પ્રણુતપાલ કૃણુલ.

ભવિયાં, ૪

મંગલ.

મંગલં ભગવાન્ વીરો, મંગલં ગૌતમ પ્રભુઃ ;

મંગલં સ્થૂલિભદ્રાદ્યા, જૈનધમોસ્તુ મંગલમ્ ।

શ્રી જિનશાશન જયવંત.

સર્વ મંગલ માંગલ્યં,

સર્વ કલ્યાણ કારણમ્ ;

પ્રધાનં સર્વ ધર્માણાં,

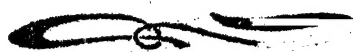
જૈનં જયતિ શાસનમ્,

૧

લાલન કૃત

જૈનશાળા ઉપયોગી પુસ્તકો.

૩૦ આ.

જૈન માર્ગ પ્રારંભપોથી ભાગ ૧ લો	૦—૧—
જૈન માર્ગ પ્રારંભપોથી ભાગ ૨ લે	૦—૧—૬
જૈન માર્ગ પ્રવેશિકા નંબર ૧ લો	૦—૨—૦
જૈન માર્ગ પ્રવેશિકા નંબર ૨ લે	૦—૩—૦
જૈન માર્ગ પ્રવેશિકા નંબર ૩ લે	૦—૪—૦
જૈન માર્ગ પ્રારંભ પોથી (મરાઠી ભાષા.)	૦—૧—૦

૧૪૭, ગુલાલવાડી મુંબઈ.

આ ચોપડી નવરોજ નશરવાનજ બીલીમોરીયાએ ચંરાગ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ,
નાં ૪, ભોધવાડ લેન, કોટ, મુંબઈમાં છાપી છે.

